

Postiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Postiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) peamiseks sihiks on kaasajastada Eesti postiturgu puudutavat regulatsiooni, lähtudes põhimõttest, et jätkusuutliku universaalse postiteenuse osutamiseks peavad olema parimal viisil kaitstud nii kasutaja kui ka universaalse postiteenuse osutaja huvid. Seonduvalt postiseaduses (edaspidi *seadus*) tehtavate muudatustega muudetakse ka riigilõivuseadust ja konkurentsiseadust.

Võrreldes kehtiva postiseadusega näeb eelnõu ette järgmisi olulisi muudatusi:

- 1) kaasajastatakse universaalse postiteenuse ja universaalse postiteenuse osutaja postivõrgule kehtestatud nõudeid;
- 2) universaalset postiteenust hakatakse osutama põhjendatud hinna alusel;
- 3) kontrolli universaalse postiteenuse tasude üle hakkab teostama Konkurentsiamet;
- 4) postiseaduses loobutakse universaalse postiteenuse osutamise kohustuse täimisega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise regulatsioonist;
- 5) kaotatakse väljaspool universaalset postiteenust tegevusloa regulatsioon.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Seaduse eelnõu välja töötamisega alustas töörühm, kuhu kuulusid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*), Konkurentsiameti ning ASi Eesti Post esindajad. Samuti osalesid eelnõu väljatöötamise protsessis universaalse postiteenuse osutaja esindajad ning Konkurentsiameti spetsialistid. Alates 01.07.2023 on postside valdkond Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (edaspidi ka *REM*) vastutusvaldkonnas, kes jätkas tööd seaduse eelnõuga.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (edaspidi *REM*) regionaalarengu osakonna nõunik Taavi Kurvits (tel: 625 6526, e-post: taavi.kurvits@agri.ee). Eelnõule on teinud juriidilise ekspertiisi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Elis-Ketter Mürsepp (tel: 5304 5154, e-post: elis-ketter.myrsepp@agri.ee) ning keeleliselt toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel: 5698 3427, e-post: leeni.kohal@agri.ee).

1.3 Märkused

Eelnõuga muudetakse postiseaduse redaktsiooni RT I, 30.06.2023, 58.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthäälte enamust.

2. Seaduse eesmärk

2009. aastal avati postiturgr konkurentsile eesmärgiga tagada kvaliteetne postiteenuse osutamine, postiteenuse kasutajate kaitse ning universaalse postiteenuse (edaspidi ka *UPT*) osutamise jätkamine konkurentsitingimustes. Seoses elektrooniliste teenuste arenguga on aga tänane postiturgr muutunud väga kiiresti ning traditsioonilistele postiteenustele pakuvad üha rohkem konkurentsi atraktiivsed telefoni, interneti ning muud elektroonse keskkonna kaudu osutatavad ja hõlpsasti kättesaadavad ning taskukohased teenused. See on kaasa toonud *UPT* hulka kuuluva lihtsaadetisena edastatavate kirisaadetiste mahu olulise vähenemise nii Eestis kui ka paljudes teistes riikides. Samal ajal, kui nõudlus enamike postiteenuste järele on kahanenud, on nõudlus pakiteenuste järele kasvanud.

Seetõttu vajab 15 aastat sisuliselt muutumatuna püsinud postiturgr regulatsioon ajakohastamist, kasutades võimalikult paindlikku lähenemist ning arvestades uusi tehnoloogilisi lahendusi.

Postiseaduse muutmise seaduse eelnõu eesmärgid on eelkõige järgmised:

- 1) tagada postiteenuse kasutajatele kättesaadav ja mugav teenus ning tõsta postiteenuse kasutajate rahulolu postiteenusega;
- 2) tõhustada kontrolli *UPT* tasude üle ja tagada teenuse jätkusuutlikkus;
- 3) vähendada halduskoormust ja kaotada konkurentsi pärssiv *UPT* rahastamise regulatsioon;
- 4) sätestada tingimused eksterritoriaalse postivahetuskeskuse tegutsemiseks vastastikuse põhimõtte alusel.

Eelnõu väljatöötamiskavatsus

Lähtudes hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõikest 1, eelnes postiseaduse muutmise seaduse eelnõule väljatöötamiskavatsus. Väljatöötamiskavatsus oli valitsuse eelnõude infosüsteemis¹ arvamuse esitamiseks perioodil 25.03.2022–25.04.2022.

Kaasatavad nõustused, et väljatöötamiskavatsuses välja toodud murekohad vajavad lahendusi ja muudatusi õigusaktide tasandil ning postiseadus vajab kaasajastamist ja kehtiv regulatsioon ülevaatamist, mistõttu on väljatöötamiskavatsuses kirjeldatud eesmärgid asjakohased. Rõhutati, et on oluline, et postiseaduse § 36 lg 1 kohaselt jääks *UPT* osutajale kohustus tagada pensionite ja toetuste väljamaksmine.

UPT osutaja kohustus osutada oma postivõrgu vahendusel üle Eesti pensionide ja toetuste väljamaksmine jääb kehtima (vt ka seletuskirja § 1 punkti 42 selgitust).

Samuti toodi arvamustes välja, et postiseaduse ja sellekohase praktika reformimisel pakiautomaatide laiema kasutuselevõtu suunas tuleb jälgida, et ei tekiks vastuolu haldusmenetluse seaduse §-s 26 (kättetoimetamine postiga) ja maksukorralduse seaduse §-s 53¹ (kättetoimetamine posti teel) sätestatud normidega.

Käesoleva eelnõuga laiendatakse postivõrgu juurdepääsupunktide ringi, lisades sinna loetellu juurdepääsupunktidenä automäiseeritud juurdepääsupunkti (ehk pakiautomaadi), liikuva juurdepääsupunkti ja tellitava juurdepääsupunkti, et muuta paindlikumaks *UPT* osutaja võimalused kättesaadavuse tagamiseks. *UPT* osutamine (mille hulka kuulub nii liht- kui ka tähtsaadetise kättetoimetamine) jääb kehtima samadel tingimustel vastavalt õigusaktides esitatud tingimustele.

Lisaks toodi kooskõlastusringis välja, et ei toetata lahendust, mille kohaselt vähendatakse perioodiliste väljaannete kohustuslike kandepäevade arvu. Oluline on säilitada maapiirkonnas

¹ Kättesaadav: <https://eelnoud.valitsus.ee/main#ikWSrv7k>

perioodilise väljaande edastamise dotatsioon ning selle hinna allutamine Konkurentsiameti järelevalvele võib olla põhjendatud.

Seisukohaga tutvunud ning kohtunud ka kahepoolselt ettepaneku esitajaga leiame, et perioodiliste väljaande edastamise hinna allutamine Konkurentsiameti järelevalvele ei ole tänasel hetkel mõistlik. Perioodiliste väljaannete edastamine on sarnaselt teiste postiteenustega (nt kullerpost) vabaturu teenus. Samas jätkab riik perioodiliste väljaannete edastamise toetamisega maapiirkonnas.

Mis puudutab seisukohta, et perioodiliste väljaannete kohustuslike kandepäevade vähendamine mõjutaks turgu negatiivselt (nt juhul kui UPT osutaja jätab ära mingi kandepäeva turu dünaamikat arvestamata), siis nõustume, et sama tagajärg on võimalik saavutada kokkuleppe teel, kui turuosalisel loobuvad ühest kandepäevast vabatahtlikult. Arvestades langevaid turumahte, on täiendavatest kandepäevadest (nt kus on kõige vähem tellimusi) vabatahtlik loobumine kirjastajate poolt tulevikus tõenäoline. Käesolev eelnõu viiakse kooskõlla hetkel turul toimuvaga, kus juba on toimunud kandepäevade arvu vähenemine (5 kandepäeva).

Samuti rõhutati, et postiteenuse kasutajate ootustele vastav tänapäevane postiteenus on väga oluline teenus ning UPT kättesaadavus tuleb tagada ja säilitada nii palju kui võimalik ka postkontori ja kirjastajate vormis. Kindlasti tuleb tagada teenuse kättesaadavus kõikide seda võimaldavate paindlike tehnoloogiliste lahenduste teel.

REM võtab eelnõu väljatöötamisel arvesse regionaalarengu üldisi eesmärgi, et tagada inimeste põhivajadused ja elukvaliteet igas Eesti piirkonnas. UPT on ka edaspidi kättesaadav kogu Eesti Vabariigi territooriumil. Samuti jäävad kehtima UPT osutaja kohustused nagu pensionide ja toetuste välja maksmine, perioodiliste väljaannete ning menetlusdokumentide edastamine.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkt 1

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt asendatakse postiseaduses läbivalt sõnad „taskukohane tasu“ sõnadega „põhjendatud tasu“ vastavas käändes.

Kehtiva postiseaduse § 5 lõigete 1 ja 2 kohaselt on UPT postiteenuste (riigisiseste ja rahvusvaheliste kirisaadetiste edastamine liht-, täht- ja väärtsaadetisena kaaluga kuni 2 kilogrammi ning postipaki edastamine täht- ja väärtsaadetisena kaaluga kuni 20 kilogrammi) järjepidev, kvaliteetne ja taskukohase tasu eest osutamine kogu Eesti Vabariigi territooriumil.

Nõue osutada UPT teenuseid taskukohase tasu eest tuleneb postidirektiivi² artiklist 12, mille järgi peavad UPT tasud olema taskukohased kõikidele kasutajatele nende geograafilisest asukohast olenemata. Postidirektiiv seejuures taskukohaste tasude mõistet laiemalt ei ava, kuid 01.01.2009 jõustunud postiseaduse seletuskirja kohaselt tähendab taskukohane tasu fikseeritud tasu, millest rohkem universaalse postiteenuse osutaja universaalse postiteenuse kasutajalt võtta ei või. Taskukohase tasu eesmärk on postiteenuse kasutajale mõistliku hinnataseme säilitamine üldistes huvides osutatava teenuse kasutamise eest. Taskukohase tasuna võib käsitada ka UPT teenuse kulupõhist hinda (mis samuti tuleneb postidirektiivi artiklist 12) tingimusel, et see on oma hinnatasemelt teenuse kasutajatele jätkuvalt kättesaadav. UPT teenuse kulupõhine hind

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/6/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega (ELT L 52, 27.02.2008, lk 3–20).

toob kaasa olukorra, kus UPT teenuse osutamise kulud on kaetud. See tagab UPT hulka kuuluvate postiteenuste õiglasema ja läbipaistvama hinnastamise.

ASi Eesti Post kulude analüüsi põhjal on selgunud, et UPT riigisisese ja rahvusvahelise kirisaadetise lihtsaadetisena edastamise teenuse müügihind (taskukohane tasu) jääb oluliselt alla teenuse omahinnale. Selline olukord mõjutab negatiivselt UPT kvaliteeti pikaajalises perspektiivis ning teenuse osutamise efektiivsust. Samuti seab see ohtu ettevõtte suutlikkuse investeerida uutesse tehnoloogiatesse ja alternatiivsetesse UPT osutamise kanalitesse. Lisaks põhjustab omahinnast madalam müügihind ASi Eesti Post jaoks väikse lõppmakse summa. Lõppmaksena mõistetakse postiseaduse tähenduses postisaadetise edastamiseks vastuvõtnud välisriigi postiteenuse osutaja poolt postisaadetise Eesti territooriumil kättetoimetamise eest UPT osutajale makstavat tasu või UPT osutaja poolt vastuvõtvale postiteenuse osutajale makstavat tasu postisaadetise kättetoimetamise eest sihtriigis. Kuna lõppmaksed arvutatakse riigisiseste tariifide põhjal, siis kunstlikult madalal hoitud tasude korral kujunevad ka ASile Eesti Post ette nähtud lõppmaksed kunstlikult madalaks. See tähendab, et AS Eesti Post ei saa välisriikide postiaadministratsioonidelt rahvusvaheliste kirisaadetiste Eestis kättetoimetamise eest õiglast tasu.

Postituru paremaks toimimiseks ja sellel turul moonutuste vältimiseks peab UPT teenust osutama põhjendatud hinnaga, mis tähendab, et teenuse osutamisel on kaetud selle kulud ja tagatud on mõistliku kasumi teenimise võimalus. On ka oluline märkida, et lisaks monopoolsetele tunnustele vastavale UPT osutamisele (postiseaduse § 6 kohaselt määratakse üks universaalse postiteenuse osutaja, kellele kehtivad eritingimused nii kohustuste kui õiguste osas), pakutakse ka teisi monopoolseid avalikke teenuseid (nt elekter, gaas, vesi, kaugküte) kulupõhise hinnaga. Samuti sisaldavad nende teenuste hinnad mõistlikku kasumit.

Eelnõu kohaselt tunnistatakse postiseaduses taskukohase tasu regulatsioon kehtetuks ning edaspidi lähtutakse UPT osutamisel teenuse põhjendatud hinnakujundusest, mis on samuti kooskõlas postidirektiiviga. UPT teenuse osutamine põhjendatud tasuga tähendab, et teenuse osutamisel on kaetud selle kulud ja tagatud on mõistliku kasumi teenimise võimalus. See säte sätestatakse üleminekuajaga ning see jõustub hiljem, et anda aega UPT osutajale taotluse esitamiseks, Konkurentsiametile põhjendatud tasu kooskõlastamiseks ning kehtestatud põhjendatud tasu jõustamiseks (täpsem põhjendus seletuskirja § 4 punkti 2 selgituses).

Taskukohase tasu põhjendatud tasuks viimine toob kaasa UPT osutamisega seotud kahjumi kadumise. Mõju UPT kasutajatele, kellest enamiku moodustavad eraisikud, on suhteliselt väike. Keskmise aastane kulu UPT kogumisse kuuluvatele teenustele on marginaalne, võrreldes nt elektrivarustusele, veevarustusele või soojusenergiatele tehtavate kulutustega. 2022. aastal saadeti iga Eesti elaniku kohta keskmiselt 1,4 UPT saadetist aastas. Ühe UPT riigisisese saadetise edastamise keskmine hind oli 1,3 eurot, mis tähendab, et ühe elaniku kohta kulutati UPT saadetiste edastamiseks 2022. aastal keskmiselt alla viie euro, mis on taskukohane. Võttes arvesse asjaolu, et teatud määral kasutavad UPT-d ka juriidilised isikud, olid reaalsed eraisikute keskmised kulutused UPT kogumisse kuuluvatele teenustele 2022. aastal alla kümne euro. Lisaks on tegemist hääbuva teenusega. Kui 2019. aastal edastati kokku 12,5 mln UPT saadetist, siis 2023. aastal kõigest 4,2 mln saadetist. Võrreldes eelmise aastaga on mahtude langus olnud 16,9% ning viimaste aastate keskmine aastane langus on 23%.

Eelnõu § 1 punkt 2

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt tunnistatakse kehtetuks postiseaduse § 1 lõige 6. Nimetatud sättega kaotatakse erisus seaduse 3. peatüki kohaldamisele. Senini kehtis seaduse 3. peatükk ainult tegevusloaga hõlmatud postiteenustele, mis oli vajalik eelkõige seaduse 4. peatüki 2. jaos nimetatud universaalse postiteenuse rahastamise jaoks.

2008. aastal, mil postiseadus sai oma tänase ülesehituse, põhjendati seda seletuskirjas järgnevalt: „Tegevusloaga määratud postiteenuse osutamine mõjutab universaalse postiteenuse osutamist ning arvestades universaalse postiteenusega kaasnevate ebamõistlikult koormavate kulude võimalikku hüvitamist, on oluline nimetatud teenuse mõningane reguleerimine (osutamise piirkond, tasud jne).“.

Arvestades, et käesoleva eelnõuga muudetakse universaalse postiteenuse rahastamist (vt eelnõu punkt 48), ei ole tulevikus põhjendatud tegevusloa regulatsiooni säilitamine väljaspool universaalset postiteenust. Muudatuste järgselt kehtib seaduse 3. peatükk kõigile postiteenustele, luues väljaspool UPT-d võrdsed tingimused postiteenuste osutamiseks.

Eelnõu § 1 punkt 3

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt tunnistatakse kehtetuks postiseaduse § 4 lõige 5 punkt 3, kus on nimetatud väärtusandmete edastamine ühe eraldiseisva postiteenuse liigina. Muudatuse kohaselt eemaldatakse postiteenuste loetelust väärtusandmete edastamine eraldi teenuse liigina. Eelnõu § 1 punktis 6 on antud täpsem sisu väärtusandmete kohta.

Eelnõu § 1 punkt 4

Eelnõu § 1 punkti 4 kohaselt muudetakse postiseaduse § 4 lõike 7 punkti 1 selliselt, et punktis olev sõna „isikusamasus“ asendatakse sõnaga „saaja“. Muudatus on tingitud praktikast, kus saadetakse saadetisi ka viisidel, mis ei võimalda tuvastada isikusamasust, kuid võimaldavad tuvastada saaja (nt turvauksed, PIN koodid jms).

Eelnõu § 1 punkt 5

Eelnõu § 1 punkti 5 kohaselt muudetakse postiseaduse § 4 lõike 7 punkti 3 selliselt, et punktis olevad sõnad „eelnevalt määratud garantiisumma“ asendatakse sõnadega „postiteenuse osutamise tüüptingimustes ettenähtud hüvitise“. Muudatusega täpsustatakse hüvitise maksmise tingimusi tähtsusetise kaotamiseks või kahjustumise korral. Uue sõnastuse kohaselt maksab postiteenuse osutaja saatjale postiteenuse osutaja tüüptingimustes ettenähtud hüvitise. Praktikast on hüvitise maksmise tingimused sätestatud postiteenuse osutamise tüüptingimustes, seega on tegemist pigem tehnilist laadi muudatusega.

Eelnõu § 1 punkt 6

Eelnõu § 1 punkti 6 kohaselt tunnistatakse kehtetuks postiseaduse § 4 lõige 8. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktis 3 tehtud muudatusega. Eesmärk on eemaldada postiseadusest väärtusandmete eraldi teenuse liigina. Ka Ülemaailmse Postiliidu aktide käsitluses on väärtustamine ehk kindlustamine (inglise keeles *insurance*) lisateenusena välja toodud ja soov on seda edaspidi käsitleda tähtsusetise lisateenusena. UPT lisateenusena on kindlustamine välja toodud postiseaduse eelnõu § 1 punktis 12.

Kehtiva postiseaduse regulatsiooni praktiline probleem seisneb selles, et postiseaduses sisalduv postiteenuste käsitlus (liht-, täht- ja väärtusandmetised) ei vasta postiorganisatsioonide rahvusvaheliste võrgustike (Prime³, Interconnect⁴) poolt kasutatavale teenusestandardile. Enamik Eestisse saabuvast mahust liigub just nimetatud võrgustike kaudu. Enim kasutatav teenus on selline, kus saadetis on jälgitav (*track and trace*), kuid seda ei väljastata allkirja vastu ehk tegemist on niinimetatud jälgitava lihtkirjaga. Praktikast tekitab paralleelsete, kuid samas erinevate (st ühelt poolt seadusest tulenevate ja teisalt käibes kasutatavate) postiteenuse

³ <https://www.prime-posts.com/>

⁴ <https://www.ipc.be/>

käsitluste kasutamine ebaselgust ja jäikust teenuste arendamisel turu tegelikele nõetele vastavaks.

Seega on kehtiv käsitlus aegunud ja takistuseks postiteenuste disainimisel. Teenuse disaini mõttes on tarbija vaates lihtsam ja arusaadavam defineerida teenust tulevikus kombinatsioonidena ehk põhiteenus pluss erinevad lisateenused. See võib tähendada, et tähtitud kirja puhul koosneb teenus põhiteenusest ehk kanne pluss *track and trace* lisateenus, pluss allkirja vastu väljastamise lisateenus. Kindlustamise teenuse võimalus on jätkuvalt olemas, aga teisel moel ja mitte eraldi saadetisena.

Eelnõu § 1 punkt 7

Eelnõu § 1 punkti 7 kohaselt muudetakse postiseaduse § 4 lõikeid 8¹ ja 9. Postiseaduse § 4 lg 8¹ muudatuse eesmärk on parandada postiseaduse sõnastust, et partiisaadetis ei oleks omaette postiteenus, vaid liht- ja tähtsaadetisena edastamise teenuse üks osa. Samuti on loetelust eemaldatud väärtsaadetiste edastamine partiisaadetisena.

Postiseaduse § 4 lõike 9 muudatuse kohaselt täpsustatakse kullerpostisaadetise definitsiooni, kuna kehtivas seaduses on see liiga üldine ning raske on eristada logistika- ja transporditeenuseid. Kullerpostisaadetiseks loetakse kirisaadetist või postipakki, mille edastamise tingimused vastavad vähemalt neljale tingimusele seitsmest, mis on loetletud selles lõikes.

Kullerpostisaadetise edastamise tingimuste mõte on määratleda seda teenusena, mis lisaks suuremale kiirusele on ka usaldusväärne esemete kogumisel, jaotamisel ja kohaletoimetamisel. Tingimuste kohaselt peavad kullerpostisaadetise edastamisel olema täidetud vähemalt neli tingimust järgnevatest:

- 1) väljastamine saajale või tema esindajale allkirja vastu või muu saaja tuvastamist võimaldava tunnuse abil;
- 2) edastamine kulleriga kiirel ja usaldusväärsel viisil;
- 3) saatjal on võimalus saada informatsiooni saadetise asukoha kohta ja vajaduse korral korraldada ümber selle edastamist;
- 4) kogumine saatja elu- või asukohast;
- 5) garanteeritakse kindlaksmääratud kuupäeval kohaletoimetamine;
- 6) saadetakse saatjale kättetoimetamise kinnitus kokkulepitud viisil;
- 7) edastatakse vastavalt individuaalsele kokkuleppele ja kasutaja erinõuetele.

Eelnõu § 1 punkt 8

Eelnõu § 1 punkti 8 kohaselt täiendatakse loetelu adresseerimata saadetiste edastamisega. Adresseerimata saadetiste alla kuuluvad saadetised, mille peal ei ole postiaadressi ega muud saajale omastatavat identifitseerimistunnust. Muudatus on tingitud vajadusest luua õigusselgus, et adresseerimata saadetised ei kuulu otseposti alla.

Eelnõu § 1 punkt 9

Eelnõu § 1 punkti 9 kohaselt muudetakse postiseaduse § 4 lg 13 sätestatud volitusnormi teksti seoses väärtsaadetise eemaldamisega postiseadusest eraldi teenuse liigina. Uus volitusnorm tekst võimaldab kehtestada tähtsaadetise universaalse postiteenusena edastamisele esitatavad nõuded. Määruse kavand on toodud seletuskirja lisa 1.

Eelnõu § 1 punkt 10 ja 11

Eelnõu § 1 punkti 10 kohaselt muudetakse postiseaduse § 5 lõike 2 punkti 1 ja 2, millega jäetakse punktist välja väärtsaadetise mõiste (vt ka eelnõu § 1 punkt 6 selgitust).

Eelnõu § 1 punkt 12

Eelnõu § 1 punkti 12 kohaselt täiendatakse postiseaduse § 5 lõikega 2¹. Täienduse kohaselt lisatakse juurde loetelu postiteenuse hulka kuuluvatest lisateenustest. Muudatuse kohaselt reguleeritakse seaduses edaspidi eraldi universaalse postiteenuse liigid ning lisateenused, mille pakkumine on kohustuslik ja mida kasutaja saab juurde tellida. Seega jääb kirisaadetise ja postipaki kindlustamine UPT hulka kohustusliku lisateenusena. Tähtsaadetise kindlustamise lisateenuse korral avaldab saatja postiteenuse osutajale saadetise väärtuse ja saadetise kaotsimineku või kahjustumise korral hüvitab postiteenuse osutaja saatjale tema avaldatud saadetise väärtuse. Samuti on lisateenusena saadetise jälgimise teenus.

Eelnõu § 1 punkt 13

Eelnõu § 1 punktiga 13 muudetakse seaduse § 6 lõike 2 sõnastust, mis kindlustab universaalse postiteenuse osutamise ka nendes olukordades, kus ükski postiteenuse osutaja ei osale Konkurentsiameti korraldatud avalikul konkursil või kui konkurss ebaõnnestub. Kehtiv sõnastus paneb sellisel juhul UPT osutamise kohustuse postiteenuse osutajale, kellel avaliku konkursi korraldamise ajal oli universaalse postiteenuse osutamise tegevusluba. Samas ei reguleeri kehtiv seadus olukorda, kui avaliku konkursi korraldamise ajaks on olemasoleva UPT osutaja tegevusluba lõpetatud või kui UPT osutaja ei ole suuteline edaspidi UPT teenust osutama.

Kuigi senini on UPT avalikel konkurssidel osalenud ainult Eesti Post, siis käesoleva seaduse muudatuse tulemusena, mil UPT rahastamine liigub kulupõhiseks, ei saa välistada, et tulevikus võib tekkida ka teistel postiteenuse osutajatel huvi nimetatud konkursil osaleda. Seega võib tekkida teoreetiline olukord, kus avaliku konkursi võidab näiteks eraomandis postiteenuse osutaja, kes aga mingil põhjusel sellele järgneval avaliku konkursi korraldamise hetkel ei ole enam suuteline või võimeline UPT teenust osutama (nt on pankrotis).

Muudatuse tulemusena luuakse õigusselgus, andes selge sätte, et olukorras, kus Konkurentsiameti korraldatud avalik konkurss ebaõnnestub, pannakse UPT osutamise kohustus kuni viieks aastaks riigi osalusega äriühingule, kes osutab paki- ja postiteenusid.

Eelnõu § 1 punkt 14

Eelnõu § 1 punktiga 14 tunnistatakse kehtetuks postiseaduse § 6¹. Paragrahvis on sätestatud taskukohast tasu puudutav regulatsioon, mis tunnistatakse kehtetuks seoses üleminekuga põhjendatud tasu regulatsioonile (vt eelnõu § 1 punkti 1 selgitust).

Eelnõu § 1 punkt 15

Eelnõu § 1 punktiga 15 täiendatakse postiseaduse § 7 lõiget 4 teise lausega, mille järgi ei pea juurdepääsupunkt olema püsiva asukohaga. Muudatus on kooskõlas eesmärgi ja vajadusega mitte siduda UPT kättesaadavust ainult postkontori ja kirjastustega, vaid tagada teenuse kättesaadavus ja kvaliteet kõikide seda võimaldavate paindlike tehnoloogiliste lahenduste teel (nt tellitav juurdepääsupunkt, automatiseeritud juurdepääsupunkt, liikuv juurdepääsupunkt).

Eelnõu § 1 punkt 16

Eelnõu § 1 punktis 16 täiendatakse postiseaduse § 7 lõigetega 6¹–6³. Muudatuse kohaselt kõrvaldatakse ebakõla majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. juuli 2006. a määruse nr 67 „Nõuded universaalse postiteenuse osutamiseks kasutatavatele juurdepääsupunktidele ja nende paiknemisele“⁵ (edaspidi *postivõrgu määrus*) ja postiseaduse vahel juurdepääsupunktide määratlemisel. Nimelt kehtestatakse definitsioonid edaspidi postivõrgu määruse asemel

⁵https://www.riigiteataja.ee/akt/121012022014?dbNotReadOnly=true&RIIGITEATAJA_AADRESS=https%3A%2F%2Fwww.riigiteataja.ee&RIIGITEATAJA_AADRESS_HALDUS=https%3A%2F%2Fwww.riigiteataja.ee

postiseaduses, sest postiseaduse struktuuri ja õigusaktide hierarhia kohaselt on nii õigem. Nii tagatakse olukord, et postiseaduses on defineeritud kõik juurdepääsupunktide liigid, mida kasutatakse UPT osutamiseks. Postivõrgu määruses sätestatakse nõuded juurdepääsupunktidele ja nende paiknemisele.

Postiseaduse § 7 lõike 6¹ järgi on liikuv juurdepääsupunkt kindla ajagraafiku alusel liikuv vahend (nt buss).

Postiseaduse § 7 lõikes 6² sätestatakse automatiseeritud juurdepääsupunkti ehk pakiautomaadi mõiste, milleks on püsiva asukohaga vahend postisaadetise saatjalt vastuvõtmiseks ja saajale väljastamiseks. Pakiautomaadi mõiste sätestamine seaduses loob võimaluse mõnede UPT teenuste osutamiseks ka pakiautomaatide vahendusel.

E-kaubanduse jätkuva arengu ja postipakkide arvu kasvu tõttu on viimastel aastatel lisandunud võimalus kasutada UPT osutamiseks pakiautomaatide võrgustikku, mistõttu on juba hetkel võimalik pakiautomaatide vahendusel osutada liht- ja tähtsaadetiste edastamise teenust. Pakisaadetiste arv kasvab ja seega on kasvanud ka pakiautomaatide kasutamine.

Postiseaduse § 7 lõikes 6³ sätestatakse, et tellitav juurdepääsupunkt on UPT osutamise vahend postiteenuse kasutaja elu- või asukohas. Postivõrgu määruse § 2 lõige 6 kohaselt lähimast UPT-d osutavast juurdepääsupunktist kaugemal kui 5 kilomeetrit elavale või asuvale postiteenuse kasutajale tuleb tagada soovitud UPT kasutamise võimalus lisatasuta tellitava juurdepääsupunkti kaudu kõigil tööpäevadel.

Eelnõu § 1 punktid 17 ja 18

Eelnõu § 1 punktiga 18 tunnistatakse kehtetuks postiseaduse § 8 lõiked 3 ja 5–6, mis sätestavad postkastile ja selle paigutamisele esitatavad nõuded. Eelnõu § 1 punkti 17 kohaselt lisatakse juurde volitusnorm, millega sätestatakse nõuded valdkonna eest vastutava ministri määrusega. Nimetatud muudatus ei muuda postkastile kohalduvaid nõudeid, kuid annab tuleviku jaoks piisava paindlikkuse, et valdkonna eest vastutav minister saab reageerida kiiremini, kui peaks tekkima vajadus postkastile kohalduvate nõuete muutmiseks või täiendamiseks. Seejuures viiakse määrusesse nõuded, mis sätestavad, mis tuleb postkastile märkida ning kuhu tuleb postkast paigutada linnas, alevis ja alevikus ning külas. Põhjendatud on volitada sellise teema otsustamine ministrile, kuna seaduse tasemel on tegemist liiga detailse regulatsiooniga.

Eelnõu § 1 punkt 19

Eelnõu § 1 punktiga 19 muudetakse postiseaduse § 9 lõike 2 teist lauset. Selles lauses sätestatakse, kuidas märgitakse postmargi väärtus. Kehtiva regulatsiooni kohaselt trükitakse postmargile sõna „Eesti“ ja margi nimiväärtus araabia numbritega. Muudatuse kohaselt lisatakse võimalus trükkida väärtus postmargile tähe, sõna, tähise või muu iseloomustava tunnuse abil, mis vastab Eesti Vabariigis käibel olevale rahaühikule. Nn klassimarkide süsteemi kasutavad paljud riigid, kasutades tähti ja/või numbreid nimiväärtuse väljendamiseks:

- Soome – 1 kl ja 2 kl;
- Norra – A ja B, VERDEN (maailm), INNLAND (sisemaa), EUROPA (Euroopa);
- Rootsi – BREV, JULPOST, EKONOMI BREV;
- Suurbritannia – 1st ja 2nd, WORLDWIDE UP TO 20 GRAMS, EUROPE UP TO 20 GRAMS.

Sellisel moel nimiväärtuse märkimine lihtsustab oluliselt tariifide muutumisel postmarkide kasutamist ja kaob vajadus täiendavalt postmarke juurde lisada. Täiendava margi lisamine saadetisele on ASi Eesti Post jaoks lisakulu, sest ühe margi asemel kulub neid sama saadetise

edastamiseks mitu. Kasutajate jaoks paraneb markide kasutusmugavus ning pikeneb postmarkide kasutamise aeg.

Eelnõu § 1 punkt 20

Eelnõu § 1 punkti 20 kohaselt eemaldatakse tegevusloa nõue kirisaadetise edastamisel nii liht-, täht-, väärt- kui ka partiisaadetisena ning postipaki edastamisel nii liht-, täht-, väärt- kui ka partiisaadetisena. Tegevusloa nõue jääb jätkuvalt kehtima universaalse postiteenuse korral (seaduse § 10 lg 1 p 1). Muudatus on kooskõlas postidirektiivi artikliga 9. Nimetatud artikli kohaselt võib liikmesriik universaalteenuse kohaldamisalast välja jäävate teenuste korral võtta kasutusele üldload määral, mis on vajalik, et tagada oluliste nõuete täitmine. Üldloaks sobib ka registreerimine. Sellisel juhul ei ole vaja enne teenuse osutamisega alustamist Konkurentsiameti otsust, vaid piisab teavitamisest. Seega piisab edaspidi sellest, kui postiteenuse osutajad väljaspool UPT-d esitavad majandustegevusteate postiseaduse §-s 21 nimetatud juhtudel ja korras (eelnõu § 1 punkt 27). Praktikas on lisaks Eesti Postile, kes on UPT osutaja, väljastatud postiteenuse tegevusluba täiendavalt ainult ühele postiteenuse osutajale, seega puudutab muudatus ainult kahte postiteenuse osutajat. Kehtiva seaduse kohaselt oli teatamiskohustus olemas juba kullerposti, otseposti, perioodiliste väljaannete edastamiseks ja muudeks postiteenusteks.

Muudatus on seotud ka taskukohaselt tasult üleminekuga põhjendatud tasule. Arvestades, et kulupõhise hinna rakendamisel ei ole enam rahastamiskohustus (seaduse § 41³) vajalik, kaob ka vajadus eristada väljaspool UPT-d olevaid postiteenuseid tegevusloa ja teatamiskohustuse osas.

Eelnõu § 1 punktid 21, 22, 24 ja 26

Eelnõu § 1 punktidega 21, 22, 24 ja 26 tunnistatakse kehtetuks tegevusloa nõuded, mis on seotud tegevusloa geograafiliste erisustega. UPT korral väljastatakse tegevusluba kogu Eesti territooriumile (seaduse § 14 lg 4) ning universaalsel postiteenuse osutajal on kohustus osutada ka rahvusvahelisi postiteenuseid (seaduse § 35 lg 1), seega ei ole edaspidi võimalik taotleda tegevusluba geograafiliste erisustega ning nimetatud sätete säilitamiseks puudub vajadus.

Punktiga 21 tunnistatakse kehtetuks seaduse § 10 lg 4, mis sätestas postiteenused, mis ei vaja tegevusluba. Tegemist oli dubleeriva sättega, sest seaduse § 21 lõikes 1 on sätestatud postiteenused, mis kuuluvad teatamiskohustuse alla. Muudatuse järgselt jääb tegevusloa regulatsioon kehtima ainult universaalsele postiteenusele ning ülejäänud postiteenustele kohaldub teatamiskohustus (vt eelnõu § 1 punkt 27).

Eelnõu § 1 punkt 23

Eelnõu § 1 punktiga 23 täpsustatakse, et tegevusloa taotluses esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud andmetele ka universaalse postiteenuse osutamise tüüptingimused. Nimetatud muudatus on seotud eelnevate punktidega, mille kohaselt jääb tegevusloa kohustus edaspidi alles ainult UPT korral.

Eelnõu § 1 punkt 25

Eelnõu § 1 punkt 25 kohaselt muudetakse loetelu kõrvaltingimustest, mis lisatakse tegevusloale. Võrreldes varasemaga on kõrvaltingimustest eemaldatud võimalus välja tuua geograafiline piirkond, kus tegevusloa omaja osutab ise teenust, ja vajaduse korral geograafiline piirkond, kus tema nimel osutab teenust teine postiteenuse osutaja. Lisaks ei pea enam tegevusloas välja tooma juurdepääsupunktide asukohta andmeid ja postkontorite minimaalseid lahtiolekuaegu. Muudatus on seotud tegevusloa regulatsiooni kohustuse eemaldamisega postiteenustelt väljaspool UPT-d.

Tegevusloale jääb jätkuvalt kohustus lisada kõrvaltingimuseks juurdepääsupunktide arv. Muudatus võimaldab universaalse postiteenuse osutajal vajadusel hõlpsamalt ümber struktureerida juurdepääsupunktide asukohti ning lahtiolekuaegu vastavalt olukorrale ja nõudlusele ning selleks ei pea alгатama tegevusloa menetlust, mis on nii ajalisel kui rahalisel koormav UPT osutajale. Samuti väheneb ka Konkurentsiameti töökoormus, kes ei pea iga väiksema muudatuse tõttu tegevusloa muudatust menetlema. Jätkuvalt jäävad kehtima universaalsele postiteenuse juurdepääsupunktile kohalduvad nõuded, tagamaks teenuse kättesaadavus igal pool Eestis. Nimetatud nõuded on kehtestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 10. juuli 2006. a määruses nr 67 „Nõuded universaalse postiteenuse osutamiseks kasutatavatele juurdepääsupunktidele ja nende paiknemisele“. Seega peab UPT osutaja juurdepääsu punkti paigutamisel arvestama mh postiteenuse kasutajate elu- ja asukohti, ühistranspordiliinide kulgemist, kohaliku omavalitsuse üksuste ettepanekuid. Lisaks tuleb uue juurdepääsupunkti loomisel või olemasoleva juurdepääsupunkti asukoha muutmisel arvestada inimeste erivajadustega ja võimaldada neile ligipääs juurdepääsupunktile. Täiendavalt tuleb lähimast universaalset postiteenust osutavast juurdepääsupunktist kaugemal kui 5 kilomeetrit elavale või asuvale postiteenuse kasutajale tagada soovitud universaalse postiteenuse kasutamise võimalus lisatasuta tellitava juurdepääsupunkti kaudu kõigil tööpäevadel.

Eelnõu § 1 punkt 27

Eelnõu § 1 punktiga 27 täiendatakse loetelu postiteenustest, mille osutamise korral peab esitama majandustegevusteate. Loetellu lisatakse eksterritoriaalsete postivahetuskeskuseks (inglise keeles *Extraterritorial Office of Exchange*, edaspidi *ETOE*) tegutsemine (vt eelnõu § 1 punkt 29) ning kirisaadetiste ja postipaki edastamine nii liht- kui ka tähtsaadetisena. Viimased olid eelnevalt tegevusloaga hõlmatud tegevused, kuid eelnõus tehtavate muudatuse järgselt piisab ka nende puhul majandustegevusteate esitamisest. Pikem põhjendus muudatustest on antud eelnõu § 1 punkti 20 juures.

Eelnõu § 1 punkt 28

Eelnõu § 1 punktiga 28 täpsustatakse täiendavad andmed, mida peab esitama eksterritoriaalse postivahetuskeskuseks (ETOE) tegutsemise korral majandustegevusteates. Lähtuvalt majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 15 lg 1 p 8 tuleb nimetatud loetelu andmetest, mida soovitakse täiendavalt majandustegevusteates esitada, sätestada seaduses. Täiendavad andmed on olulised saamaks ülevaade, kes ja millises ulatuses plaanib tegutseda Eestis ETOE-na.

Eelnõu § 1 punkt 29

Eelnõu § 1 punkti 29 kohaselt täiendatakse postiseaduse 2. peatükki §-ga 21¹. Postiseadust täiendatakse ETOE definitsiooniga. ETOE on Ülemaailmse postikonventsiooni artikkel 13⁶ kohaselt eksterritoriaalne vahetusasutus, mis on UPT osutaja poolt ärilistel eesmärkidel asutatud ja juhitud ettevõtja vastutusel olev ettevõtte nende enda omast erinevas liikmesriigis või territooriumil, mille eesmärk on suunata äritegevust väljaspool nende riigi territooriumi asuvatele turgudele. Praktikast annab ETOE punktina tegutsemine ligipääsu kõikidele sihtriigi postiasutustele võimaldatavatele lahendustele ning seeläbi võimaldab postivahetust korraldada oluliselt hõlpsamalt võrreldes olukorraga, kus üles tuleks ehitada enda logistikavõrgustik.

ETOE-d puudutav ei ole seni riigisiseste õigusaktidega reguleeritud. Seega ei ole sätestatud ka ETOE-de suhtes kohalduvaid erinõudeid või -reegleid. ETOE-de populaarsuse kasv ja Eesti postiturul toimuv näitab seda, et on vajadus reguleerida riigisisest, mis on ETOE ja mis tingimustel võib ta tegutseda Eesti territooriumil.

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/228122017004>

Teiste riikide ETOE-de ülevaade on toodud siin: [https://www.upu.int/en/Members-Centre/Policies-Regulation/Extra-Territorial-Offices-of-Exchange-\(ETOE\)s](https://www.upu.int/en/Members-Centre/Policies-Regulation/Extra-Territorial-Offices-of-Exchange-(ETOE)s).

Eelnõu § 21¹ lõikes 2 sätestatakse, mis tingimustel on teise riigi ETOE loomine ja tegutsemine Eestis lubatud: kui ETOE omaniku asukohariik võimaldab samuti ETOE asutamist oma riigi territooriumil ja kui saadetiste kättetoimetamiseks on sõlmitud UPT osutajaga koostööleping, milles nähakse ette vähemalt postisaadetiste edastamise ja tagastamise kulude katmine.

Eelnõu § 1 punkt 30 ja 31

Eelnõu § 1 punktidega 30 ja 31 muudetakse postiteenuse osutamist ja töövõttu käsitlevaid sätteid selliselt, et oleks üheselt mõistetav, et universaalse postiteenuse korral kehtivad ka tegevusloas sätestatud nõuded.

Eelnõu § 1 punktid 32 ja 34

Eelnõu § 1 punktidega 32 ja 34 muudetakse seaduse § 24 ja § 27 sõnastust selliselt, et need nõuded kohalduvad ainult tegevusloaga postiteenuse osutajale. Seoses tegevusloa regulatsiooni leevendamisega on oluline nende sätete alt välja jätta kõik nõ vabaturul tegutsevad postiteenused. Vastasel korral oleks tegemist üle reguleerimisega ning see läheks vastuollu planeeritud muudatustega. Ka kehtiva seaduse alusel on see kohustus vaid tegevusloaga postiteenuse osutajatel.

Eelnõu § 1 punkt 33

Eelnõu § 1 punktiga 33 tunnistatakse kehtetuks seaduse § 26. Muudatuse eesmärgiks on tagada vaba konkurentsi toimimine postiteenuste turul ning kaotada ettevõtete suhtes kehtivad põhjendamatud ja sõnastuselt ebaselged piirangud. Senini kehtis seaduse § 26 kõigile postiteenustele, mille osutamiseks nõuti tegevusluba, sh sellistele teenustele, mille osas toimib sisuline konkurents sarnaste teenuste näol vabaturul. Näiteks on varasemalt tegevusluba nõudvale lihtpaki edastamise teenusele toimivaks alternatiiviks pakiautomaaditeenused ja kullerteenused, mis osutavad lihtpaki edastamise teenusele konkurentsivõrre.

Kaotades väljaspool UPT-d tegevusloa regulatsiooni puudub ka vajadus kehtestada postiteenuste tasudele eriregulatsioon, kuivõrd toimiva konkurentsi turgudel on parim regulaator turg. Liht- ja tähtsaadetise osas toimib konkurents nii pakiautomaaditeenuste kui kullerpostiteenustega.

Universaalteenusena osutatava postiteenuse puhul on teenuse kättesaadavus (sh ka tasukohasus) igal juhul täiendavalt tagatud universaalteenuste hinna regulatsiooni alusel, mida nõuab ka postidirektiivi artikkel 12.

Eelnõu § 1 punkt 35 ja 36

Eelnõu § 1 punktidega 35 ja 36 muudetakse postiteenuse kvaliteedinõuete viitamise asukohta. Kehtiva sõnastuse kohaselt viidati postiseaduse §-le 37. Edaspidi on postiteenuse kvaliteedinõuded reguleeritud vastava valdkonna eest vastutava ministri määrusega. Põhjendatud on volitada sellise teema otsustamine ministrile, kuna seaduse tasemel on tegemist liiga detailse regulatsiooniga. Muudatuse põhjendusi on pikemalt selgitatud eelnõu § 1 punkti 47 ja 48 juures.

Eelnõu § 1 punkt 37

Eelnõu § 1 punktiga 37 muudetakse postiseaduse § 29 lõiget 1 selliselt, et punktis olevad sõnad „postkontoris, väljastatud isiklikult“ asendatakse sõnaga „juurdepääsupunkti“.

Uue sõnastuse kohaselt loetakse postisaadetis kätte toimetatuks, kui postisaadetis on saajale üle antud juurdepääsupunkti või postkasti kaudu. Muudatus on vajalik, sest saajaga kokkuleppel võib väljastamine toimuda erinevate juurdepääsupunktide kaudu (nt pakiautomaadis) ning ühtlustamiseks on vajalik, et oleks üheselt aru saada, et ka siis on saadetis kätte toimetatud.

Eelnõu § 1 punkt 38

Eelnõu § 1 punkt 38 on seotud eelnevate muudatusega, kus sätestatakse ühelt poolt kvaliteedinõuete reguleerimine valdkonna eest vastutava ministri määruses ning teisalt asendatakse sõna „postkontor“ sõnaga „juurdepääsupunkt“. Seega laiendatakse postisaadetise kättetoimetamise võimatuse olukordi ka teiste juurdepääsupunktide (nt pakiautomaadid) kaudu kättetoimetamisele. Muudatus on vajalik olukorraks, kus saajaga kokkuleppel on küll kokku lepitud väljastamine muus juurdepääsupunktis kui postkontor, kuid saadetise saaja ei tule postisaadetisele määratud ajaks järele.

Eelnõu § 1 punktid 39 ja 40

Eelnõu § 1 punktidega 39 ja 40 sätestatakse postisaadetise esemelise sisu annetamise võimalus seaduse § 31 vaates. Eelnõu § 1 punktiga 39 täiendatakse postiseaduse § 31 lõiget 4 pärast sõna „müümise“ tekstiosaga „,annetamise“. Ja eelnõu § 1 punktiga 40 täiendatakse postiseaduse § 31 lõike 5 teist lauset pärast sõna „müüakse“ sõnadega „või annetatakse“.

Postiseaduse § 31 sätted lubavad postisaadetist, mida on hoitud kuus kuud, kas hävitada või müüa. Müük on tihtipeale kulukas ja aeganõudev protsess, sest see hõlmab endast saadetise avamist, selle väärtuse määramist, oksjoni korraldamist, küsimustele vastamist ja müügi lõpule viimist ehk ostjale kätteandmist. AS Eesti Post on uurinud võimalust selliseid esemeid annetada, mille järgi oleks puudust kannatavatel isikutel vajadus, kuid postiseadus ei võimalda otse annetamist ning annetamine oleks postiseaduse rikkumine. Annetamine oleks tihti mõistlik nii ASile Eesti Post ja oluliseks abiks annetuse saajale. Praktikas tähendab see, et annetamiseks sobivatelt esemetelt eemaldatakse kõik saatja ja saaja isikuandmed ning need saadetakse keskustesse, mis tegelevad esemete jagamisega abivajajatele.

Eelnõu § 1 punktid 41 ja 42

Eelnõu § 1 punktide 41 ja 42 kohaselt tehakse muudatused postiseaduse § 32 lõigetes 2 ja 3. Muudatusega eemaldatakse mõlemast sättest väärtusaadetis eraldi teenuse liigina (vt selgitus § 1 punkt 6).

Eelnõu § 1 punkt 43

Eelnõu § 1 punkti 43 kohaselt muudetakse postiseaduse § 36 lõiked 1 ja 2. Postiseaduse § 36 lõikes 1 tehtud muudatuse tulemusena tunnistatakse kehtetuks UPT osutaja kohustus osutada oma postivõrgu vahendusel üle Eesti rahasiirdeid ja muudetakse see UPT osutaja õiguseks. See annab UPT osutajale vajaliku paindlikkuse.

Kehtima jääb UPT osutaja kohustus maksta oma postivõrgu vahendusel välja pensionid ja toetused üle Eesti. Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 36 lõike 1 kohaselt on võimalik Eestis makstud riikliku pensioni saada ka posti teel. Pensionite kojukande teenust pakub käesoleval hetkel AS Hansab koostöös turvaettevõttega Viking Security. Teenuse tagamise eest vastutab Sotsiaalkindlustusamet⁷.

⁷ <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/asutus-uidised-ja-kontakt/praktiline-teave/pensionide-toetuste-ja-huvitiste-valjamaksmine>

Postiseaduse § 36 lõikes 2 tehtud muudatuse tulemusena ühtlustatakse sõnastus lõikega 1. Kuna eelnõus toodud uue lõike 1 sõnastuses ei kasutata enam sõna „finantsteenused“, siis ei ole edaspidi ka lõikes 2 vajadust seda sõna kasutada.

Rahasiirde teenuste osutamine on seotud sularaha käitlemisega ja sellele rakenduvad erinõuded, mille täitmisega seotud kulu UPT osutaja jaoks oli 2020. aastal ligikaudu 400 000 eurot. Lisaks tuleb täita üha karmistuvaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõudeid, mis samuti tõstavad UPT osutaja kulusid ja halduskoormust. Selliste kulude kandmine ei ole põhjendatud, kui osutatavate teenuste maht on väike ning teenust pakuvad turul ka muud teenusepakkujad, kes on Finantsinspektsiooni järelevalve all. Rahasiire on rahakaardi teenus (raha sissemaks UPT osutaja võrgus ja sularaha väljamaks UPT osutaja võrgus). All on toodud tehingute arv ja selle muutus viimaste aastate jooksul:

Tehingute arv	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rahakaart	6618	4921	3875	3091	2441	2199	1933	1167

Rahakaardi teenust kasutavad enamuses ärikliendid (ca 60%), 40% moodustavad eracliendid.

Kuivõrd rahasiirde teenust selle laias tähenduses pakuvad turul ka muud teenuse osutajad, puudub vajadus kehtestada UPT osutajale universaalne kohustus pakkuda kõiki rahasiirdena käsitletavaid teenuseid.

Eelnõu § 1 punktid 44–46

Eelnõu § 1 punktidega 44–46 muudetakse UPT osutaja kohustuslike tegevusi reguleerivaid sätteid. Sätetes ei tehta sisulisi muudatusi. Jätkuvalt on UPT osutajal kohustus oma postivõrgu vahendusel edastada üle Eesti perioodilisi väljaandeid ning menetlusdokumente. Muudatusega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega nõuded perioodilise väljaande ja menetlusdokumendi edastamise osas. Ministri määruse kavand on välja toodud seletuskirja lisan 1.

Eelnõu § 1 punktid 47 ja 48

Eelnõu § 1 punktiga 47 muudetakse seaduse § 37. Seadust täiendatakse § 37 lõikega 1¹, millega lisatakse juurde alus, mille kohaselt universaalse postiteenuse kvaliteedile esitatavad nõuded, erandid ja nende kontrollimise põhimõtted kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Nimetatud määruses kehtestatakse edaspidi seaduse § 37 lõigetes 3-8 sätestatud nõuded, sh ka see, mis aegadel peab UPT osutaja tagama postisaadetise kogumise ja saajale kättetoimetamise. Muudatus on vajalik tagamaks paindlikkus UPT kättetoimetamisel olukorras, kus vähenenud mahtude taustal on teenuse osutamine muutunud kallimaks.

Seadusesse jääb kehtima kohustus tagada postisaadetiste kogumise ja saajale kättetoimetamine kõigil tööpäevadel ning mitte vähem kui viiel päeval nädalas ja üks kord päevas kogu Eesti territooriumi ulatuses (seaduse § 37 lõige 1). Nimetatud nõue tuleneb otse postidirektiivist, kuid mitmed riigid on seda tõlgendanud paindlikumalt. Direktiiv ei sätesta üheselt, et igasse konkreetse piirkonda peab kohale toimetama postisaadetise viiel päeval nädalas. See annab UPT osutajale paindlikkuse oma kanderingide efektiivsemaks muutmiseks vastavalt tegelikule nõudlusele. Seega on oluline, et ka siseriiklik regulatsioon oleks võimalikult paindlik. Tõstes kvaliteedinõuded seadusest määrusesse ning ajakohastades kehtivad nõuded on võimalik tagada teenuse jätkusuutlikkus ning taskukohasus. Ka mitmed lähiriigid (Taani, Rootsi, Läti, Leedu) on UPT kvaliteedinõuded rakendanud seadusest madalamal tasandil. Ekspressiteenus (kohale toimetamine järgmiseks päevaks) on kättesaadav üle Eestiliselt läbi kullerposti.

Punktiga 48 tunnistatakse kehtetuks seaduse § 37 lõiked 3–8. Nimetatud sätted kehtestatakse ministri määruses.

Eelnõu § 1 punkt 49

Eelnõu § 1 punktiga 49 täiendatakse postiseadust §-ga 39¹–39⁴, mis sätestab UPT põhjendatud tasu, selle suuruse arvestamise alused, põhjendatud tasu kooskõlastamise ning ajutise hinna kehtestamise alused. UPT põhjendatud tasu asendab senist taskukohast tasu. Peamise muudatusena peab põhjendatud tasu olema kulupõhine, kattes ära teenuse osutamiseks vajalikud kulud ning sisaldades mõistliku kasumit.

Postiseaduse § 39¹–39⁴ lisamise eesmärk on anda Konkurentsiametile sõnaselgelt pädevus kooskõlastada läbipaistvatel alustel UPT põhjendatud tasu ja selle muudatusi. Konkurentsiametil on regulaatorina pikaajaline kogemus üldhuviteenuste valdkondades erinevate teenuste hindasid puudutavate regulatsioonipraktikate väljakujundamisel ning ka eelnev kogemus UPT tasude kooskõlastamisel. Konkurentsiamet teostab juba praegu UPT taskukohaste tasude muutmise ettepanekute tegemisel sisulist ja põhjalikku analüüsi. Muudatus toob kaasa senisest tõhusama kontrolli UPT tasude üle ning selle üle teostatava järelevalve depolitiseerimine on kooskõlas ka praktikaga, mille kohaselt teostab monopoolse iseloomuga üldhuviteenuste valdkondades teenuste hindade üle järelevalvet sõltumatu regulaator. Konkurentsiamet teostab teenuste hindade üle järelevalvet ka näiteks elektri, gaasi ja vee puhul.

Muudatus ei too kaasa Konkurentsiameti töökoormuse suurenemist, vastupidi, üldine töökoormus peaks vähenema, kuid suureneb ainult Konkurentsiameti järelevalvepädevus. Kehtiva regulatsiooni kohaselt ei otsusta Konkurentsiamet hindu ega kinnita hinnalage. Konkurentsiamet teeb ainult ettepaneku taskukohase tasu määramiseks. Ning teostab UPT hüvitise põhjendatuse väljaselgitamiseks kulude analüüsi. Konkurentsiameti järelevalvepädevus suureneb, sest tulevikus hakkab Konkurentsiamet ise hindu kooskõlastama. Teisisõnu, taskukohaste tasude ja hüvitisega seonduv kuluanalüüs asendub UPT hinnamuudatuse taotluste analüüsiga ning kooskõlastatakse tegelikke UPT müügihindu.

Universaalse postiteenuse põhjendatud tasu

Eelnõu § 39¹ lõike 1 kohaselt arvestatakse universaalse postiteenuse põhjendatud tasu seaduse § 5 lõigetes 2 ja 2¹ nimetatud teenustele. Lisaks põhiteenustele kuulub kohustusliku UPT alla ka lõikes 2¹ nimetatud lisateenused. Kehtestatud põhjendatud tasud peavad tuginema teenuse osutamise kuludel ning peavad tagama teenuse järjepidava toimimise. Seejuures peab olema põhjendatud tasuga tagatud vajalike muutuv-ja tegevuskulude katmine, investeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks, kvaliteedinõuete täitmine ja põhjendatud tulukus.

Praegu kehtestab UPT tasudele piirhinna postiseaduse § 6¹ lõike 2 alusel valdkonna eest vastutav minister määrusega. See tähendab, et UPT osutaja võib tegelikud hinnad ise kehtestada, ületamata sealjuures ministri kehtestatud piirhindu. Eelnõuga muudetakse seda põhimõtet ja kooskõlastama hakatakse tegelikke müügihindu (mitte ei kehti piirhind). Seega vastab hind rohkem tegelikele kuludele.

Lõike 2 kohaselt tuleb UPT põhjendatud tasu kujundada selliselt, et järjepidevalt oleks tagatud: 1) vajalike muutuv-ja tegevuskulude katmine. Neid kulusid hinnatakse eelnõu § 5 lõigete 2 ja 2¹ nimetatud teenuste osutamise põhimõtete alusel. Nende kulude hulka kuuluvad nii personalikulu kui ka üldised majandamiskulud. Põhjendatuse hindamisel võetakse arvesse nii eelmiste 12 kuuliste perioodide tegevuskulusid kui ka kulude prognoosi. Põhjendatud tasu kehtestamisel peab Konkurentsiamet lähtuma sellest, et hinda lülitatavad kulud peavad olema kuluefektiivsed ning põhjendatuks tuleb lugeda need tegevuskulud, mis võimaldavad säilitada

UPT tegevuse jätkusuutlikkust ning teenuse nõutud kvaliteeditaset. Seega UPT põhjendatud tasu peab tagama teenuse kvaliteedi ja ohutuse nõuete täitmise

2) investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks. Siia kuuluvad näiteks postkontorite, kirjastide ja teiste juurdepääsupunktide rekonstrueerimise ja uuendamise kulud. Samuti ka transpordile tehtavad investeeringud. Lisaks arvestatakse siia ka investeeringud arenduskohustuste täitmiseks, mille alla kuulub ka teenuse edasi arendamiseks tehtavad investeeringud tagamaks teenuse järjepideva ja kvaliteetse pakkumise langevate mahtude juures.

3) kvaliteedinõuete täitmine. Siia alla arvestatakse kulud, mis tagavad UPT kvaliteedi tagamise.

4) põhjendatud tulukus. Põhjendatud tulukuse arvestamise alused on sätestatud valdkonna eest vastutava ministri määruses.

Lõike 3 kohaselt peab UPT osutaja teavitama avalikkust Konkurentsiameti kooskõlastatud põhjendatud tasu suurusest oma veebilehel vähemalt 30 päeva enne tasu jõustumist. Nimetatud sätte eesmärgiks on tagada, et kõik UPT kasutajad oleksid teavitatud UPT põhjendatud tasu muudatustest.

Universaalse postiteenuse põhjendatud tasu arvestamise alused

Eelnõuga loodava postiseaduse § 39² sätestatakse UPT põhjendatud tasu alused, millest lähtuvalt tuleb UPT osutajal tasu kujundada. Sarnased tasude kujundamise põhimõtted on ka teistes Konkurentsiameti järelevalvepädevust reguleerivates seadustes.

Lisaks konkreetsetele põhjendatud tasude kujundamise alustele peavad tasud olema postiseaduse § 39² lõige 1 kohaselt ühesugused kogu riigi territooriumil, kõigile kasutajatele kättesaadav, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad. Nimetatud põhimõtted tulevad postidirektiivi artiklist 12, mille kohaselt peab liikmesriik UPT disainimisel arvestama, et 1) tasud on taskukohased kõikidele kasutajatele; 2) tasud on kulupõhised ning motiveerivad tõhusa universaalteenuse osutamist; 3) tasud on läbipaistvad ja mittediskrimineerivad; 4) tasude kohaldamisel tuleb lähtuda võrdse kohtlemise printsiibist ning liikmesriigi pädevuses on otsustada, et kogu riigi territooriumil kasutatakse ühtset hinda. Seda õigust on Eesti kasutanud ning seega on UPT hind igal pool Eestis sama.

Lõike 2 kohaselt peavad põhjendatud tasu sisse arvatavad kulud olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama universaalse postiteenuse osutajal õigusaktidega sätestatud kohustuste täitmist.

Lõike 3 alusel lähtutakse põhjendatud tegevuskulude hindamisel järgmisest:

1) kulude dünaamika jälgimine ajas ja selle võrdlus alampalga muutusega. UPT osutamise kuludest ca 70% moodustub personalikulud, millest omakorda suur osa moodustavad nn eesliinitöötajad (kirjakandjad). Nimetatud sätte kohaselt tuleks põhjendatud tegevuskulude alla arvestavate tööjõukulude osas vaadata eelkõige alampalga muutust ning lähtuda sellest ka UPT osutamisega seotud tööjõukulude uuendamisel. Nimetatud sätte eesmärk ei ole siduda tööjõukulud alampalgaga, vaid siduda tööjõukulude muutus ühe objektiivse komponendiga, mille pealt on võimalik objektiivselt hinnata tööjõukulude muutust.

2) kulukomponentide põhjendatuse analüüs, sealhulgas eksperdihinnangud.

Lõige 4 täpsustab, missuguseid kuluartikleid ei tohi põhjendatud hinda arvestada. Sarnased välistused on ka teistes hinnaregulatsioonides näiteks elektri, gaasi ning ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni seaduses. Sätte kohaselt ei arvata põhjendatud tasu sisse:

1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;

- 2) sponsorlust, kingitust ja annetust;
- 3) universaalse postiteenuse osutamisega mitte seotud kulu;
- 4) varade väärtuste muutus (varude jääkide muutus, käibevara allahindlus, põhivara väärtuse langus, kahjum materiaalse ja immateriaalse põhivara müügist ja likvideerimisest jm);
- 5) finantskulud
- 6) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahvid ja viivised ning muud rahalised kohustused, mis on tingitud ettevõtja kohustuse rikkumisest;
- 7) erisoodustuse kulud;
- 8) tulumaksukulud tulumaksuseaduse § 48-52 kohaselt;

Ebatõenäoliselt laekuvate nõuete lülitamist põhjendatud tasusse ei saa aktsepteerida, kuna UPT kasutaja ei pea kinni maksma UPT osutaja võlgnike tasumata arveid. Kui lubada ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu lülitamist hinda, tekitaks see kasutajate ebavõrdse kohtlemise. Ebatõenäoliselt laekuvad arved tuleb UPT osutajal sisse nõuda vajaduse korral kohtu kaudu. Ka konkurentsi olukorras tegutsevatel ettevõtetel on ebatõenäoliste laekuvate nõuete kulu ettevõtja risk, mida ei saa jaotada kõigi tarbijate vahel.

Sponsorluse, kingituste ja annetustega seotud kulu on UPT osutaja jaoks vabatahtlikud. Nimetatud kulud ei ole hinnatavad põhjendatud tegevuskuludena teenuse osutamisel, sest ei taga kvaliteetsemat teenust, mistõttu ei ole need kulud UPT osutamiseks vajalikud.

UPT-ga mitte seotud kulu ei arvestata põhjendatud tasu sisse, kuna nimetatud kulu ei ole seotud UPT osutamisega ning sellise kulu arvestamine põhjendatud tasu ei ole õiglane UPT kasutajate osas. Hindamiseks, kas kulu on seotud UPT-ga tuleb tuvastada esmalt, mis kulu põhjustab. Kas kulu on vajalik UPT osutamisega ning mis ulatuses. Samuti tuleb hinnata, kas ilma UPT osutamise kohustuseta, oleks kulu sellisel ulatuses tekkinud. Keelates lülitada hinda UPT osutamisega mitte seotud kulusid, jätab seadus normiadressaatidele kaalutusõiguse, kuna ei ole võimalik ette näha ja üles loetleda kõiki mittepõhjendatud kulusid.

Põhjendatud tasu sisaldab põhjendatud tulukust ärikasumi komponendina, mistõttu finantskulud (kasumiaruande skeemi kohaselt arvestatakse finantskulud peale ärikasumit) UPT põhjendatu tasusse ei lülitata.

Õigusaktide alusel määratud trahvid ja viivised ei ole UPT osutamisega seotud põhjendatud kulu, sest nende kulude tekkepõhjus on reeglina UPT osutaja käitumisest tulenev. Kuna UPT osutaja on kohustatud temale õigusaktidega pandud kohustusi täitma, siis seaduste mittetäitmisest tulenevaid trahve või viiviseid ei ole põhjendatud lülitada UPT põhjendatud tasu hinda.

Erisoodustuste kulu (näiteks kulud sportimisele, ametiauto kasutamise seotud kulud jms) ehk töandja poolt töötaja jaoks töösuhtes tehtavad lisakulud (hüved), mis ületavad töandjale õigusaktidega pandud kohustusi või sätestatud määrasid, ei ole vajalikud ega seotud UPT osutamisega ning UPT osutajal on võimalik valida, kas nimetatud kulud teha või mitte. Nimetatud kulude tegemata jätmise ei põhjusta osutatavate teenuste halvemat kvaliteeti ja neil puudub seos põhitegevusega.

Tulumaksukulu erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt ja vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud kuludelt ja muudelt ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ei ole vajalikud UPT osutamiseks, mistõttu tuleb need kulud ettevõtjal kompenseerida muu tegevuse või tulukuse arvelt.

Lõike 5 kohaselt peab UPT osutaja oma raamatupidamises pidama eraldi tulude ja kulude arvestust universaalse postiteenuse ja enda muu tegevuse kohta. Tegemist ei ole uue nõudega UPT osutajale. Sama kohustus tuli eelnevalt seaduse § 41³ lõikest 2, kuid kuna UPT fondi lõpetamisega kaob ka rahastamiskohustus, tunnistatakse kogu postiseaduse 4. peatüki 2. jagu kehtetuks. Samas jätkub siiski vajadus, et UPT osutaja eristaks oma raamatupidamises eraldi tulude ja kulude arvestust. Ühelt poolt on see vajalik põhjendatu tasu menetluse läbiviimiseks ning teisalt ka näiteks ministeeriumiga sõlmitud perioodiliste väljaannete edastamiseks riigieelarvest määratud sihtotstarbelise toetuse kasutamise lepingust tuleva kohustuse täitmiseks.

Lõike 6 kohaselt on UPT osutajal kohustus tõendada põhjendatud tasu vastavust käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele. Sätte eesmärgiks on sätestada alus, et kui tekib vaidlus, kas põhjendatud tasu on vastavuses käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetega, siis vastav kohustus selle tõendamiseks langeb UPT osutajale.

Lõike 7 alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega põhjendatud tasu täpsemad arvutamise alused. Määruse eesmärgiks on tagada läbipaistev ja mittediskrimineeriv kohtlemine põhjendatud tasu arvutamisel. Põhjendatud tasu täpsemates alustes seatakse täiendavad nõuded ja põhimõtted, millest tuleb lähtuda põhjendatud tasu arvutamisel ning põhjendatud tulukuse hindamisel ning antakse alused nimetatud meetodika loomiseks.

Lõike 8 kohaselt on Konkurentsiametil õigus koostada ettekirjutus tasu muutmiseks, kui viimane tuvastab, et UPT osutaja tasu ei vasta kulupõhise hinna nõuetele

Universaalse postiteenuse põhjendatud tasu kooskõlastamine

Eelnõuga loodava postiseaduse § 39³ kohaselt tuleb UPT põhjendatud tasu ja selle suuruse muudatused kooskõlastada Konkurentsiametiga. Selleks peab UPT osutaja esitama Konkurentsiametile vastava taotluse koos vajalike põhjenduste ja arvustustega. Amet teeb läbiviidud menetluse kohta otsuse.

Eelnõuga loodava § 39³ lõige 2 kohaselt kooskõlastab või jätab kooskõlastamata Konkurentsiamet UPT põhjendatud tasu 30 päeva jooksul pärast vastava taotluse saamist. Samuti on Konkurentsiametil õigus eriti keeruka taotluse menetluse korral pikendada kooskõlastamise tähtaega 60 päevani.

Postiseaduse § 39³ lõige 3 kohaselt täpsustatakse, et lõikes 2 sätestatud UPT põhjendatud tasu kooskõlastamise tähtajad peatuvad ajaks kuni Konkurentsiametile esitatakse vajalik teave taotluse kohta otsuse tegemiseks. Sarnane säte on kehtestatud ka näiteks elektrituruseaduses.

Universaalse postiteenusele põhjendatud tasu ajutise hinna kehtestamine

Eelnõuga loodava § 39⁴ kohaselt on Konkurentsiametil õigus eelnõus toodud seaduse § 39³ lõike 5 alusel sekkuda (peatada ettekirjutusega tasu suuruse rakendamine, kui see ei vasta seadusele (näiteks kasum ületab põhjendatud tulukuse). Tagamaks põhjendatud tasu ka olukorraks, kus UPT osutaja ei täida ettekirjutust lisatakse eelnõus Konkurentsiametile õigus kehtestada ajutine hind. Nimetatud õigus tekib Konkurentsiametil, kui universaalse postiteenuse osutaja osutab teenust hinnaga, mis ei vasta käesoleva seaduse §-des 39¹–39³ sätestatud põhimõtetele, ning UPT osutaja on jätnud täitmata Konkurentsiameti ettekirjutuse.

Konkurentsiamet lähtub ajutise hinna määramisel seaduse § 39¹ ja § 39² sätetest. Ajutine hind kehtib senikaua kuni UPT osutaja kooskõlastab universaalse postiteenuse põhjendatud tasu Konkurentsiametiga.

Eelnõu § 1 punkt 50

Eelnõu § 1 punkti 50 kohaselt tunnistatakse kehtetuks seaduse § 41. Eestis pole seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud harmoniseeritud standardeid, millest UPT osutaja peaks lähtuma. Seega ei ole praktikas seaduse § 41 vajalik.

Eelnõu § 1 punkt 51

Eelnõu § 1 punkti 51 kohaselt tunnistatakse kehtetuks 4. peatüki 2. jagu. Kuna edaspidi hakkab UPT põhjendatud tasu ja selle suuruse muutmist UPT osutaja poolt esitatava taotluse alusel kooskõlastama Konkurentsiamet ning muudatustega kaob UPT osutamisega seonduv rahastamiskohustus, tunnistatakse kehtetuks postiseaduse 4. peatüki 2. jagu. Kuna UPT tasud muutuvad kulupõhiseks, ei teki UPT osutamisel enam ebamõistlikult koormavaid kulusid ning edaspidi puudub UPT ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise järele vajadus.

Postiseaduse § 41² lõike 1 kohaselt hüvitatakse nimetatud kulud UPT makse kohustusega postiteenuse osutajate (käesoleval hetkel Nova Post Estonia OÜ ja AS Eesti Post) poolt tasutavast UPT maksest. UPT makse tasutakse selleks ettenähtud pangakontole (edaspidi ka *UPT makse fond*). Postiseaduse § 41² lõike 4 alusel kehtestab UPT makse määra Vabariigi Valitsus määrusega valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul.⁸ Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt võtab valdkonna eest vastutav minister ettepaneku esitamisel aluseks Konkurentsiameti ettepaneku. Hetkel kehtivad UPT makse määrad on 0,08 eurot lihtsaadetisena edastatava kirisaadetise eest ja 0,40 eurot täht- ja väärtisaadetisena edastatava kirisaadetise eest. Postipakkide makse määr on 0 eurot.

Vaatamata eesmärgile hüvitada UPT osutaja ebamõistlikult koormavaid kulusid, on postiteenuse osutajatele kehtestatud UPT makse puhul tegemist koormava ning postiturul konkurentsi piirava meetmega. Kuna UPT tasude kulupõhiseks muutumine kaotab probleemi, mille kohaselt teenuse osutamisest saadav tulu ei kata kulusid, puudub edaspidi selle fondi järele vajadus ning UPT osutamise kohustuse täitmisega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise regulatsioon tunnistatakse kehtetuks. Samuti ei ole vajalik jätkata tegevusloa regulatsiooniga väljaspool UPT-d (vt eelnõu § 1 punkt 19). Nimetatud regulatsioonide kehtetuks tunnistamine toob kaasa nii postiteenuse osutajate kui ka Konkurentsiameti töökoormuse vähenemise. UPT fondi kaotamisega on tagatud ka põhimõte, et tarbetute sätete seaduses hoidmine ei ole põhjendatud ning võimalusel tuleb need kehtetuks tunnistada.

Eelnõu § 1 punkt 52

Eelnõu § 1 punktiga 52 on seotud eelnõu § 1 punktidega 35 ja 36, mille kohaselt sätestatakse UPT kvaliteedinõuded, lubatud erandid ja nende kontrollimise kord valdkonna eest vastutava ministri määrusega.

Eelnõu § 1 punkt 53

Eelnõu § 1 punkt 53 on seotud eelnõu § 1 punktiga 51 ehk UPT rahastamise regulatsiooni kehtetuks tunnistamisega. Seoses sellega tunnistatakse kõnealuse punktiga kehtetuks seaduse § 43 lõiked 2 ja 3, mille kohaselt on Konkurentsiametil õigus kontrollida rahastamiskohustusega postiteenuse osutaja tegevusloaga määratud teenuste osutamise tulu- ja kuluarvestust, UPT

⁸ Majandus- ja kommunikatsiooniministri 05.03.2009 määruse nr 46 „Universaalse postiteenuse makse määra kehtestamine“.

makse tasumise õigsust ja teha riigieelarvest väljamakseid UPT osutamise kohustuse täitmisega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks UPT osutajale.

Eelnõu § 1 punkt 54

Eelnõu § 1 punkti 54 kohaselt muudetakse postiseaduse § 44, millega tõstetakse ettekirjutuse täitmata jätmise korral rakendatava sunniraha määra 640 eurolt 9600 euroni. Maksimaalne võimalik sunniraha määr peab olema selline, mis ka kõige suurema ärihuvi üles kaalub ning on piisavalt mõjus juriidilisele isikule. Postiseaduses sätestatud sunniraha ülempiir (s.o. 640 eurot) kehtib alates aastast 2014. See on madal ja ei motiveeri ettevõtjat täitma ettekirjutusi.

Eelnõus sätestatud sunniraha ülemmäär 9600 eurot on korrakaitseaduse (KorS) üldreegli kohaselt lubatud maksimaalne sunniraha ülemmäär. KorS § 23 lg 4 näeb ette võimaluse eriseaduses sätestada ka teistsuguse ülemmäära, kuid antud hetkel ei ole see põhjendatud.

Sunniraha ülemmäär ei tähenda, et sunniraha tuleks just selles summas määrata. Sunniraha suurus määratakse igal konkreetsel juhtumil vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele: mida raskem on korrarikkumise võimalik tagajärg, ja mida olulisem on piiratud avalik hüve, seda suurem on kohaldatav sunniraha.

Eelnõu § 1 punkt 55

Eelnõu § 1 punkt 55 on samuti seotud eelnõu § 1 punktiga 51. Seoses asjaoluga, et eelnõu kohaselt tuleb UPT kogumisse kuuluvate teenuste tasud ja nende muudatused kooskõlastada Konkurentsiametiga ning, et postiseaduses tunnistatakse kehtetuks UPT rahastamise regulatsioon, on vajadus tunnistada kehtetuks ka postiseaduse § 47 lõike 2 punkt 5, mille kohaselt peab Konkurentsiameti aruanne sisaldama ülevaadet universaalse postiteenuse maksete kasutamise kohta ning universaalse postiteenuse makse määra ja universaalse postiteenuse taskukohase tasu prognoosi järgmiseks kalendriaastaks.

Eelnõu § 1 punkt 56

Eelnõu § 1 punkti 56 kohaselt täiendatakse seadust §-ga 53¹–53², mis sätestavad vastavalt universaalse postiteenuse põhjendatud tasule ülemineku ja universaalse postiteenuse rahastamisega seotud rahastamiskohustuse lõpetamise.

Universaalse postiteenuse põhjendatud tasule üleminek

Lõike 1 kohaselt esitatakse eelnõuga loodava seaduse § 39³ lõikes 1 sätestatud UPT põhjendatud tasu kooskõlastamiseks taotlus Konkurentsiametile esmakordselt 30 päeva jooksul alates paragrahvi §39² lõike 7 alusel kehtestatud määruse jõustumisest. Nimetatud määruks seatakse täpsemad alused põhjendatud tasu arvutamiseks. Säte on vajalik sujuva ülemineku jaoks UPT taskukohaselt tasult UPT põhjendatud tasu kehtestamiseks.

Lõige 2 annab aluse, et Konkurentsiamet võib kehtestada seaduse § 39⁴ kohase ajutise hinna ka ilma Konkurentsiameti poolset ettekirjutust koostamata juhul, kui universaalse postiteenuse osutaja on jätnud käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtajaks põhjendatud tasu kooskõlastamiseks esitamata või Konkurentsiamet jätab taotluses esitatud põhjendatud tasu kooskõlastamata. Säte on vajalik tagamaks, et taskukohase tasu regulatsiooni kaotamisel oleks tagatud põhjendatud tasu jõustumine ka olukorras, kus UPT osutaja ja Konkurentsiameti vaheline esmane kooskõlastusmenetlus venib pikemaks, kui algselt planeeritud või kui kehtestatud hind ei vasta eelnõu sätetele. Seeläbi on tagatud universaalse postiteenuse osutamine ka hinnaregulatsiooni muutumise jooksul, liikudes üle taskukohaselt tasult põhjendatud tasule.

Lõike 3 kohaselt seatakse üleminekuage täielikule kulupõhisusele jõudmiseks, tagamaks et hinnatõus ei oleks UPT kasutajatele liiga järsk. Seega seatakse põhjendatud tasule esimestel aastatel lagi, kui palju võib maksimaalset põhjendatud tasu iga muudatusega tõusta. Sätte kohaselt ei tohi aastatel 2026 – 2030 UPT põhjendatud tasu suurenda korraga rohkem kui 20% eelneval aastal kehtinud aasta tasust. Nimetatud säte võimaldab liikuda mõõdukal tempol kulupõhisuse poole, tagades UPT kasutajatele sel perioodil mõistliku hinnatõusu. Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi poolt tellitud uuringu⁹ kohaselt oleks kuni 20% hinnatõus vastuvõetav enamikele kasutajatele ning 39% vastajate sõnul ei mõjutaks selline hinnatõus neid. Nimetatud lävi ei tähenda, et hind peaks igakordselt maksimaalselt tõusma 20%, vaid sätestab pelgalt piiri, mida ei või ületada. Kuna põhjendatud tasu kooskõlastab Konkurentsiamet, on viimase ülesandeks kontrollida, et põhjendatud tasu suurus on põhjendatud ning kooskõlas õigusaktidega.

Universaalse postiteenuse rahastamisega seotud rahastamiskohustuse lõpetamine

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse üleminekusätetena periood kaua peab tasuma universaalse postiteenuse makset (rahastamiskohustus) ning kui kaua on UPT osutajal õigus küsida taotlusega hüvitist ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks. Sätetega luuakse selgus, et nimetatud õigused ja kohustused kehtivad kuni põhjendatud tasu jõustumiseni. Peale põhjendatud tasu jõustumist, tuleb järgmises aruandekvartalis tasuda viimane UPT makse ning esimese poolaasta jooksul on ka õigus esitada viimane taotlus ebamõistlikult koormavate kulude hüvitise taotlemiseks. Nimetatud lähenemine tagab selle, et universaalse postiteenuse makseid tasutakse kuni põhjendatud tasu rakendumiseni ning UPT osutajale hüvitatakse universaalse postiteenuse osutamise eest ebamõistlikult koormavad kulud kuni põhjendatud tasu rakendumiseni. Planeeritava seaduse § 53² lõike 1 alusel esitatava taotlusesse võib koondada ka mitme aasta ebamõistlikult koormavad kulud, juhul kui need on veel eelnevalt esitamata. Oluline on see, et peale nimetatud tähtaja möödumist ei ole UPT osutajal võimalik enam ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotlust esitada.

Lõikes 3 sätestatakse, et lõike 1 alusel esitatud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotlust menetletakse taotluse esitamise ajal kehtinud õigusnormide alusel ja korras. Säte on vajalik selleks, et olenemata menetluse kestvusest oleks tagatud õigusselgus, et läbi viidav menetlus toimub samadel tingimustel nagu on toimunud kõik varasemad menetlused.

Lõike 4 kohaselt hüvitatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel esitatud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotlus vastavalt taotletud hüvitise summale, kuid mitte rohkem kui seaduse § 41⁴ nimetatud universaalse postiteenuse makse ulatuses. Seega kontrollib Konkurentsiamet jätkuvalt esitatud taotluse põhjendatust seaduse § 41¹ alusel, võttes arvesse taotluse esitamise ajal kehtinud sätteid, kuid saab rahuldada taotlused ainult sellises mahus, mis ulatuses on riigieelarves universaalse postiteenuse makseteks ettenähtud vahendeid. Teisisõnu saab ebamõistlikult koormavate kulude hüvitist maksta sellises mahus, kui palju on vahendeid UPT makse fondis. Säte on vajalik selleks, et tagada õigusselgus olukorraks, kus UPT osutaja esitatud ja Konkurentsiameti poolt kontrollitud taotluse summa peaks ületama vahendeid, mis on ette nähtud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks rahastamiskohustuse maksete ulatuses. Kehtiva seaduse § 41² lõigete 5 ja 6 kohaselt on Konkurentsiameti ülesandeks tagada, et rahastamiskohustuse maksed oleksid piisavad, et nendega oleks võimalik tagada seaduse § 41¹ nimetatud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamine.

Lõike 5 kohaselt tagastatakse tasutud UPT maksed sellises ulatuses, mida ei kasutata universaalse postiteenuse ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks,

⁹ <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2024-11/uuring-2024-universaalne-postiteenus.pdf>

rahastamiskohustusega postiteenuse osutajale, kes tasus universaalse postiteenuse makset rahastamiskohustuse lõppemisele eelneval kalendriaastal, proportsionaalselt nimetatud kalendriaasta jooksul tehtud sissemaksete osakaalu alusel. Näiteks, kui rahastamiskohustus lõpeb 2026. aastal, sh viimane makse tehakse 2026.a I kvartalis, jagatakse tasutud ning mitte kasutatud UPT maksed nende rahastamiskohustusega postiteenuse osutajate vahel, kes tasusid UPT makset 2025. aastal, seda tingimusel, et peale lõikes 3 nimetatud menetlust, on rahastamiskohustusest üle jäänud vabu vahendeid. Oletades, et selliseid ettevõtteid oli 2, kellest üks maksis 2025. aastal sisse 450 000 eurot ning teine maksis sisse 50 000 eurot. Seega on esimene maksnud rahastamiskohustuse lõppemisele eelneval kalendriaastal 90% ning teine 10% maksetest. Kui sissemaksete jääk peale viimast ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamist on näiteks 25 000 eurot, siis esimesele ettevõttele tagastatakse vastavalt 22 500 eurot ehk 90% ning teisele ettevõttele 2500 eurot ehk 10%.

Eelnõu § 2 kohaselt tunnistatakse kehtetuks riigilõivuseaduse § 261⁵, mis sätestab postiseaduse alusel tehtavate toimingute summad postiteenuse tegevusloa andmiseks ja muutmise taotluse läbivaatamiseks. Eelnõu § 1 välja toodud muudatuste järgselt kohaldub tegevusloa regulatsioon postiteenuste puhul ainult UPT korral ning ülejäänud postiteenustele hakkab kehtima teatamiskohustus, mis senini kehtis ainult teatud postiteenustele väljaspool UPT-d. UPT korral muudatusi tegevusloa regulatsioonis ei tehta ning seega jääb kehtima ka riigilõivuseaduse § 261⁴.

Eelnõu § 3 kohaselt muudetakse konkurentsiseadust. Kuna edaspidi kooskõlastab Konkurentsiamet ka UPT osutaja põhjendatud tasu, eemaldatakse konkurentsiseadusest vastavad erisused UPT osutaja osas. Muudatuse tulemusena ei muutu UPT osutaja poolt makstav järelevalvetasu, mis on jätkuvalt konkurentsiseaduse § 53² lõike 1 kohaselt 0,2 protsenti talle antud haldusaktis märgitud müügitulust.

Eelnõu § 4 lõike 1 kohaselt jõustub seadus 2025. aasta 1. juulil, välja arvatud sätted, mille jõustumise osas on vaja üleminekuaga.

Eelnõu § 4 lõike 2 kohaselt jõustuvad käesoleva seaduse § 1 punktid 1 (postiseaduse tekstis sõnade „taskukohase tasu“ asendamine sõnadega „põhjendatud tasu“), punkt 14 (postiseaduse § 6¹ kehtetuks tunnistamine) ja punktid 20-28 (tegevusloa regulatsiooni muutmise) ning § 2 ja § 3 2026. aasta 1. jaanuaril.

Postiseaduse § 6¹ lõike 2 järgi määrab taskukohase tasu suuruse valdkonna eest vastutav minister määrusega Konkurentsiameti ettepanekul iga universaalse postiteenuse alla kuuluva teenuse osas ühesugusena kogu riigi territooriumil. Kuid muudatuse järgselt hakkab UPT põhjendatud tasu ja selle suuruse muutmist ASi Eesti Post poolt esitatava taotluse alusel kooskõlastama Konkurentsiamet.

Vältimaks olukorda, kus enne Konkurentsiameti poolt UPT põhjendatud tasu kooskõlastamist ja UPT osutaja poolt selle jõustamist postiteenuse tasusid üldse ei kehtiks, jõustub postiseaduse § 6¹ lõike 2 kehtetuks tunnistamine peale Konkurentsiameti poolt põhjendatud tasu kooskõlastamist ja UPT osutaja poolt tasu kehtestamist 01. jaanuaril 2026. aastal.

UPT teenuse osutamine põhjendatud tasuga tähendab, et teenuse osutamisel on kaetud selle kulud ja tagatud on mõistliku kasumi teenimise võimalus. Taskukohase tasu põhjendatud tasuks viimine toob kaasa UPT osutamisega seotud kahjumi kadumise ning ebamõistlikult koormavate kulude regulatsioon tunnistatakse kehtetuks.

Tagamaks, et kuni põhjendatud tasu kehtestamiseni toimiks kehtiv süsteem, ei saa enne põhjendatud tasu jõustumist muuta ka tegevusloa regulatsiooni, kuna rahastamiskohustus on seotud nende postiteenustega, mille osas on tegevusloa kohustus (§ 41³). Peale seda, kui on jõustunud põhjendatud tasu, muutub ka tegevusloa regulatsioon selliselt, et tegevusloa on nõutav ainult UPT korral ning kõigi teiste postiteenuste osas on teatamiskohustus.

2026. aasta 1. jaanuaril jõustub ka seaduse § 2, millega tunnistatakse kehtetuks postiteenuse tegevusloale menetluseks kohalduvad riigilõivud väljaspool universaalset postiteenust. Oluline on, et vastav muudatus toimiks samaaegselt, mil kaob tegevusloa nõue postiteenustelt väljaspool universaalset postiteenust. Samuti jõustub samal ajal seaduse § 3 ehk muudatused Konkurentsiseaduses. Tehtud muudatused on tehnilised, kuid alates 01. jaanuarist 2026. aastal on võimalik universaalse postiteenuse osutaja puhul lähtuda samasugusest loogikast nagu teiste ettevõtjate puhul, kelle teenuste hindasid ja tasusid kooskõlastab Konkurentsiamet.

Eelnõu § 4 lõike 3 kohaselt jõustuvad seaduse § 1 punkt 51, 53 ja 55 2026. aasta 1. juulil. Nimetatud sätete jõustumine on kooskõlas eelnõu punktiga 56, mille kohaselt esitatakse universaalse postiteenuse osutamise kohustuse täitmisega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks taotlus viimast korda hiljemalt 2026. aasta 30. juuniks. Seega on korrektne jõustada nimetatud punktid järgmisel päeval peale seda kui universaalse postiteenuse osutaja on esitanud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotluse § 53² lõike 1 alusel. Paralleelselt põhjendatud tasu jõustumisega kaob ka vajadus universaalse postiteenuse rahastamise sätete (seaduse 4. peatüki 2. jagu) osas. Kuna UPT osutajal on kehtiva seaduse alusel tekkinud õigustatud ootus ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks senimaani, kuni ta on osutanud teenust taskukohase hinna põhjal, ei saa nimetatud sätteid enne kehtetuks tunnistada kui on jõustunud UPT põhjendatud hind ning UPT osutaja on esitanud viimase ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotluse.

Lähtudes eeltoodust ning võttes arvesse, et ettevõtjal on õigus esitada ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise taotlus Konkurentsiametile seaduse § 41¹ lõike 1 järgi hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 10. kuupäeval ning läbiviidava menetlusega seonduvaid aluseid, muutub seaduse 4. peatüki 2. jagu sätetatu kehtetuks peale taotluse esitamist Konkurentsiametile. Konkurentsiamet menetleb taotlust taotluse esitamise ajal kehtinud õigusnormide alusel ja korras.

Seoses rahastamiskohustuse kehtetuks tunnistamisega, tunnistatakse kehtetuks ka eelnõu § 1 punkt 53 kohaselt postiseaduse § 43 lõigetes 2 ja 3 sätestatud Konkurentsiameti pädevusnormid rahastamiskohustusega postiteenuse osutaja tulu ja kuluarvestuse kontrollimisel ning postiteenus makse õigust silmas pidades.

Kuna seaduse 4. peatüki 2. jagu tunnistatakse kehtetuks ning need jõustuvad peale põhjendatud tasu jõustumist, muutuvad postiseaduse § 43 lõigetes 2 ja 3 toodud Konkurentsiameti pädevusnormid ebavajalikuks.

Seoses UPT rahastamise regulatsiooni kehtetuks tunnistamise jõustumisega, jõustub ka eelnõu § 1 punkt 55 (postiseaduse § 47 lõike 2 punkt 5) kehtetuks tunnistamine, mille kohaselt peab Konkurentsiameti aruanne sisaldama ülevaadet universaalse postiteenuse maksete kasutamise kohta ning universaalse postiteenuse makse määra ja universaalse postiteenuse taskukohase tasu prognoosi järgmiseks kalendriaastaks.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga võetakse kasutusele uusi termineid ja neid on vastavate sätete juures ka selgitatud. Kõiki postiseaduses esitatud termineid kasutatakse ainult postiseaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide kontekstis.

- Eelnõuga võetakse kasutusele järgmised uued terminid: **põhjendatud tasu** tähendab, et universaalse postiteenuse osutamisel on kaetud selle kulud ja tagatud on mõistliku kasumi teenimise võimalus. Universaalse postiteenuse põhjendatud tasu kooskõlastamisel jälgib Konkurentsiamet, et tasu oleks ka kättesaadav.
- **tellitav juurdepääsupunkt** on UPT osutamise vahend postiteenuse kasutaja elu- või asukohas.
- **automatiseeritud juurdepääsupunkt** on püsiva asukohaga vahend postisaadetise saatjalt vastuvõtmiseks ja saajale väljastamiseks.

Eelnõuga muudetakse kahe postiseaduse §-s 4 sätestatud mõistet: kullerpostisaadetise ja partiisaadetise mõisted.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2008/6/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ seoses ühenduse postiteenuste siseturu rajamise lõpuleviimisega.

6. Seaduse mõju

Eelnõu vastuvõtmisel on oodata positiivset mõju UPT osutamise jätkusuutlikkusele. UPT osutaja paindlikkuse suurendamine UPT kättesaadavuse tagamisel ja taskukohase tasu põhjendatud tasuks muutmine tagab seni kahjumis oleva UPT tasude vastavuse tavapärasele ja normaalse majandustegevuse käigus osutatavale teenusele, mille puhul tasud katavad kulusid. UPT korral on tegemist hääbuva teenusega. Peamiseks mahtude languse põhjuseks on nõudluse vähenemine, kuna suhtlus on kolinud elektroonseks ning postipakkide turul on suurenenud kullerposti kasutus.

Muudatuste elluviimisel UPT osutamise kulud vähenevad, UPT osutamine ei ole enam kahjumlik ning tagatud on UPT teenuse jätkusuutlik osutamine. Seetõttu puudub ka vajadus rahastamiskohustusega ettevõtjate määramiseks ja nendelt UPT makse kogumiseks ning tegevusloa regulatsiooni säilitamiseks. Seega ei pea varasemalt tegevusloaga hõlmatud postiteenuse osutajad enam esitama igas kvartalis Konkurentsiametile maksedeklaratsioone ega tasuma UPT makset, mis vähendab ettevõtjate halduskoormust ning omab positiivset mõju ka teenuse hinna konkurentsivõimelisemaks muutmisel. UPT kasutaja jaoks on postiteenus senisest enam paindlikumalt ja mugavamalt kättesaadav.

Võrreldes VTK¹⁰-ga on eelnõust välja jäänud tulenevalt sidusrühmadega läbi rääkimisest perioodika kojukande teenuse hinnastamise allutamine Konkurentsiameti järelevalve alla. Eelnõusse on laiemini käsitletud VTK-s laiemalt tegevusloa regulatsiooni muutmist, mida käsitleti VTK punktides 1.3, 1.6 ja 2.

6.1 Kavandatavad muudatused

Postiseaduse muutmise seaduse eelnõu olulisemad muudatused:

- 1) kaasajastatakse UPT-le ja UPT osutajale kehtestatud nõudeid;

¹⁰ Eelnõude infosüsteemis 22-0340/04.

- 2) UPT-d hakatakse osutama põhjendatud tasu alusel;
- 3) kontrolli UPT tasude üle hakkab teostama Konkurentsiamet;
- 4) postiseadusest tunnistatakse kehtetuks UPT osutamise kohustuse täimisega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise regulatsioon.
- 5) kaotatakse väljaspool universaalset postiteenust tegevusloa regulatsioon.

6.2 Sihtgrupp

Kõikide muudatuste puhul on otseseks sihtgrupiks UPT osutaja, teised postiteenuse osutajad, Konkurentsiamet ning UPT kasutajad.

Peamiselt kasutavad UPT teenust eraisikud ja mikroettevõtted. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt tellitud uuringu kohaselt on UPT-d kasutades saatnud kirisaadetise viimase 12 kuu jooksul 25% Eesti elanikest. See teeb sihtgrupis hinnanguliselt 343 tuhat inimest. Enamik riigiasutusi ja ettevõtteid kasutavad ärikirja teenust, mis ei kuulu UPT koosseisu.

6.3 Kaasnev mõju

Lähtudes hea õigusloome ja normitehnika eeskirja §-st 46 omavad eelnõus tehtavad muudatused peamiselt mõju UPT osutajale ja kasutajale läbi majandusliku mõju. Lisaks kaasneb eelnõuga mõju riigiasutuste töökorraldusele ning avaliku sektori tuludele ja kuludele. Mõningad muudatused omavad väiksemal määral mõju ka regionaalarengule, sh linna-, maa ja rannapiirkondadele ning sotsiaalset mõju. Eelnõu ei oma mõju järgmistele valdkondadele: mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, mõju haridusele, kultuurile ja spordile, keskkonnamõju, mõju infotehnoloogiale ja infoühiskonnale, mõju siseturvalisusele.

Majanduslik mõju

Eelnõuga suurendatakse UPT osutaja paindlikkust UPT kättesaadavuse tagamisel ja taskukohase tasu põhjendatud tasuks muutmine soodustab UPT kulude vähendamist, mis omab üldist positiivset mõju UPT osutaja jätkusuutlikkusele ja arengule. Põhjendatud tasu võib negatiivselt mõjutada UPT hinda, mis omab omakorda omab negatiivset mõju UPT kasutajale. Nimetatud mõju ulatus ulatus ja reaalne mõju on väike. Sellest hoolimata on eelnõus ette nähtud ülemineku aeg, mis rakendub leevendusmeetmena, tagamaks, et potentsiaalne hinnatõus ei ole liiga järsk. UPT puhul on tegemist hääbuva teenusega. Mahud on võrreldes nelja aasta taguse seisuga vähenenud 66% ning peamised mahud tulevad rahvusvahelisest postist (riiki sisenevad kirjad), millele järgneb lihtkirjade saatmine riigisiselt. Arvestades pakiautomaatide ja kullerposti kasvu ning rahvusvahelise teenuse kättesaadavuse paranemist, väheneb kiirelt ka UPT sees olevate postipakkide maht.

	2019	2020	2021	2022	2023
Postiteenus (tk)	12 574 663	9 749 446	8 164 564	5 051 739	4 200 127

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuste korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele

Eelnõu mõjutab eelkõige Konkurentsiameti töökorraldust. Eelnõuga antakse Konkurentsiametile täiendavaid õigusi ja kohustusi. Muudatus ei suurenda Konkurentsiameti töökoormuse muutumist, suureneb ainult Konkurentsiameti järelevalvepädevus. Kontrolli universaalse postiteenuse edastamise tasude üle hakkab teostama Konkurentsiamet.

Mõju regionaalarengule

Eelnõuga muudetakse postivõrgu nõudeid tagamaks teenusepõhise lähenemise selliselt, et see on kättesaadav kõigile Eesti elanikele. Lisaks pakiautomaatide laialdasemale kasutamisele on maapiirkonnas võimalik kasutada ka personaalset postiteenust, mis on maapiirkonna elanikele tasuta ning kus saab samasid teenuseid, mis postkontoris.

Sotsiaalne mõju

UPT tasu taskukohaselt tasult põhjendatud tasule üle viimine võib tõsta UPT hinda, mis omab potentsiaalset negatiivset mõju UPT kasutajale. Samas on mõju ulatus minimaalne, kuna UPT teenust kasutatakse peamiselt erilisemate sündmuste puhul (nt jõulukaartide saatmine, sünnipäeva kaartide saatmine). Ka peale muudatusi jääb UPT hind paari euro ümber, olles kättesaadav kõigile ühiskonna gruppidele. REM poolt tellitud uuringu¹¹ kohaselt on kriitiliseks hinnatõusuks ca 50%. Ülemaailmse postikonventsiooni kohaselt edastatakse UPT raames tasuta pimedatele mõeldud väljaandeid ehk sekogramme, mis antakse postkontorile üle lahtiselt ning mida edastatakse rahvusvaheliselt maismaatranspordiga ning kirisaadetisi ja postipakke, mille saajateks või saatjateks on sõjavangid, samuti eraisikud, kes sõjategevuse puhkemise tagajärjel on mõnes neutraalses riigis interneeritud.

Mõju haldus ja töökoormusele

Eelnõuga ei lisandu täiendavat halduskoormust kodanikele ega ettevõtetele. Samas väheneb halduskoormus postiteenuse osutajatele, kuna kaotatakse ära tegevusloa regulatsioon väljaspool UPT-d. Eelnõu mõjutab eelkõige Konkurentsiameti töökorraldust.

Kavandatud muudatus 1: kaasajastatakse universaalsele postiteenusele ja UPT osutajale kehtestatud nõudeid;

UPT nõuete kaasajastamine kätkeb endas erinevaid meetmeid, mis võimaldavad UPT osutamise kulude kokkuhoidu ja teenuse kasutajatele mugavamaks muutmist. Sellised meetmed koosnevad järgmistest olulisematest muudatustest: UPT juurdepääsupunktide loetelu laiendamine, UPT osutamise nõuete paindlikumaks muutmine, eksterritoriaalse postivahetuskeskuse tegutsemise reguleerimine.

Mõju valdkond: Mõju majandusele – majandusliku mõju saab jagada kaheks: mõju universaalse postiteenuse osutajale ja mõju kasutajale.

Mõju sihtrühm: UPT osutaja ja kasutaja

Mõju kirjeldus: Eelnõu aitab tõsta UPT osutaja kuluefektiivsust. UPT osutaja saab võimaluse ise valida, kuidas tal on kõige kuluefektiivsem UPT teenust osutada, arvestades nõudlust konkreetsetes regioonides. UPT osutaja saab võimaluse reageerida paindlikumalt muutustele regioonides. See võimaldab paindlikku UPT teenuseosutamist ning vabadust pakkuda teenuseid vastavalt eri piirkondades esinevale nõudlusele, reageerides näiteks hooajalistele muutustele (jõuluaeg vms). Juurdepääsupunkti paigutamisel peab UPT osutaja võtma arvesse kohaliku omavalitsuse üksuse ettepanekuid. Eelnõu loob võimaluse tehnoloogiliste lahenduste senisest laialdasemaks kasutuselevõtuks.

UPT kasutajale teenuse kättesaadavus uue regulatsiooni jõustumisel ei halvene, sest UPT osutaja tagab endiselt postisaadetiste kogumise ja saajale kättetoimetamise kogu Eesti territooriumi ulatuses.

¹¹ <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2024-11/uuring-2024-universaalne-postiteenus.pdf>

Järeldus mõju olulisuse kohta: UPT nõuete leevendamisel ning läbimõeldud, põhjendatud ja tarbijate reaalsele vajadusele vastaval nõuete kaasajastamisel on UPT osutajal võimalus vähendada kulusid, mis omakorda aitab kaasa UPT põhjendatud hinna madalamal hoidmisele. Samuti aitab see kaasa UPT osutaja jätkusuutlikkusele.

UPT kasutaja jaoks muutub postiteenus kättesaadavamaks ja mugavamaks, kuna UPT osutamine juhul, kui juurdepääsupunkt on kaugemal kui 5 kilomeetrit, tagatakse kasutaja elu- või asukohas (personaalne postiteenus).

Mõju valdkond: Mõju regionaalarengule

Mõju kirjeldus: Pakiautomaadi teenus on kasutajate poolt hästi vastu võetud ka kättesaamise kanalina ning teenuse tarbimisel pole ka esmakasutaja seisukohast erilisi raskusi AS Eesti Post tähendanud. Tegemist on lihtsa ja mugava iseteenindusliku pakside saatmis- ja kättesaamisviisiga, millega saab ekraanil olevate juhiste abil hakkama valdav osa Eesti elanikkonnast. Enamik postiteenuse kasutajaid eelistab piiratud lahtiolekuajaga postkontori asemel saata ja saada pakke pakiautomaadist, kuid maapiirkondades asuvad pakiautomaadid postiteenuse kasutajatest keskmiselt kaugemal kui postkontorid, mille võrgustikku reguleeritakse. E-kaubandusliidu andmetel¹² 80% pakke tellitakse pakiautomaati. Ka vanema generatsiooni kõige eelistatuid kättesaamise kanal on pakiautomaat. Pakiautomaadi olulisemad eelised postkontori teenuse ees on teenuse soodsam hind ja kättesaadavus ööpäev läbi. Pakiautomaate on pea 300-s Eestimaa asustusüksuses, sh üle 1000 elanikuga asustusüksustes on pakiautomaate 95% juhtudel, üle 500 elanikuga 85% juhtudel ning üle 250 elanikuga asustusüksustes on neid pooltes asustusüksustes.

Postivõrgus automatiseeritud vahendite senisest laiem kasutuselevõtt omab tugevat potentsiaali elavdada ettevõtluskeskkonda maapiirkondades, nt juhul, kui automatiseeritud vahendeid on võimalik kasutada senisest mugavamalt kaupade laialisaatmiseks ja kohaletoimetamiseks ning teenuse osutamiseks, laiendab see maapiirkondades elavate inimeste ettevõtlusvõimalusi. Selliselt mõjutab muudatus nii ettevõtjaid kui ka kaupade ja teenuste tarbijaid.

Maapiirkondades majandustegevuse keskkonna parandamine suurendab maapiirkondade atraktiivsust elupaigana ning majanduslikult aktiivse maa-elanikkonna kasv suurendab ka suurematest linnadest eemal asuvate kohalike omavalitsuste tulubaasi.

Eelnõu aitab kaasa regionaalpoliitika üldiste eesmärkide saavutamisele (tagada inimeste põhivajadused ja elukvaliteet igas Eesti paigas ning eri piirkondade püsiv konkurentsivõime) ja soodustab piirkonnaspetsiifiliste ressursside oskuslikumat kasutamist. See tähendab, et UPT osutajal on edaspidi võimalus osutada UPT teenust vastavalt nõudlusele konkreetsetes regioonides ilma kahjumita. UPT teenus on tagatud kogu Eesti territooriumil võrdsetel tingimustel. Eelnõu ei mõjuta erinevate Eesti piirkondade koostööd ja sidusust piiriüleste regioonide ning ülejäänud Euroopaga, kuna UPT teenuse kvaliteedinõuded ei muutu.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Eelnõu ei mõjuta eri piirkondade regionaalarengut kujundavaid tegureid, kuna UPT teenuse kvaliteedi nõuded on võrdsed sõltumata regioonist. Samuti on UPT teenuse tasu sama kogu Eesti territooriumil, isegi tellitav juurdepääsupunkt, ehk UPT teenuse osutamine kasutaja asu- või elukohas on sama hinnaga kui teenuse osutamine postkontoris. Pakiautomaatide kasutamine lisab aga täiendava paindlikkuse UPT kasutajatele. Maapiirkonnas, kus paljud inimesed käivad kaugemal tööl, on pakiautomaadi teenus mugavam,

¹² <https://www.e-kaubanduseliit.ee/liidust/statistika> ja <https://www.kantaremor.ee/pressiteated/pakiautomaatide-populaarsus-on-veelgi-kasvanud-turu-liider-jatkuvalt-omniva/>

kui postkontori külastamine, mis on avatud üldjuhul tööaegadel. UPT osutaja peab juurdepääsupunkti paigutamisel võtma arvesse kohaliku omavalitsuse üksuse ettepanekuid.

Muudatus 2: universaalset postiteenust hakatakse osutama põhjendatud hinna alusel; ja muudatus 3: kontrolli universaalse postiteenuse hinna üle hakkab teostama Konkurentsiamet.

Taskukohase tasu põhjendatud tasuks viimisest tingitud mõningast hinnatõusu aitavad leevendada eelnõus sätestatud postivõrgu kaasajastamise lahendused (muudatus 1) ning sätestatud üleminekuaeg. Kaasajastatud postivõrguga on võimalik UPT teenust osutada kuluefektiivsemalt ning seega on ka mõju UPT kasutajale väiksem.

Mõju valdkond: Majanduslik mõju – mõju UPT osutajale ja UPT kasutajale

Mõju sihtgrupp: UPT osutaja ja UPT kasutaja

Mõju kirjeldus: põhjendatud tasu katab UPT osutamise põhjendatud kulud ja tagab mõistliku kasumi. Enam ei ole vajadust ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks, kuna põhjendatud tasu katab UPT osutamise põhjendatud kulud.

Mõju UPT kasutajale – ka UPT kõrgemate tasude puhul on nende taskukohasus postiteenuse kasutajatele tagatud, sest keskmiselt moodustavad kulutused UPT-le selle kasutaja igapäevastest väljaminekust väga väikse osa. Eelnõus on välja toodud, et keskmiselt kulub UPT kasutajal aastas kümnekond eurot teenuse kasutamiseks. See hinnang arvestab kõiki UPT saadetisi. Kui jätta välismaalt saadetud UPT saadetised hinnangust kõrvale (üldjuhul Eesti elanik nende saatmise eest tasuma ei pea), kujuneb UPT-le tehtavate kulutuste suurus aastas ligikaudu poole väiksemaks (4–5 eurot).

UPT teenuse hinnatõusu puhul on mõjutatud enim eraklient (UPT) ja mikroettevõtja, kuid lähtudes iga üksiku isiku tarbimise väiksest tarbimise mahust ei ole mõju oluline.

Prognoosi kohaselt arvestades 2024. a kulusid on UPT kulupõhine hind:

- riigisiselt saadetav standardkiri hinnanguliselt 1,7 EUR (täna 1,3 EUR);
- riigisiselt saadetav tähtkiri hinnanguliselt 8 EUR (täna 6 EUR);
- rahvusvaheline kiri hinnanguliselt 3,50 EUR (täna 2,60 EUR).

Toodud hinnad lähtuvad 2024.a postivõrgu konfiguratsioonist ja teenuse kulubaasist.

Samuti ei ole UPT teenus oma olemuselt sobilik kasutamiseks valdavale osale äriklientidest. Neile pakutakse juba täna UPT alternatiivseid teenuseid (ärikiri, pakiautomaat, kuller), mis sobivad kirjade ja pakkide saatmiseks, sh allahindlused saadetiste mahust või teenuse osutamise protsessist lähtudes. Eelnõu muudatused ei puuduta ärikirja ehk partiikirja ja partiipaki hinda. Nii praegu kui ka tulevikus on see äri ning hind kujuneb turutingimustes.

Järeldus mõju olulisuse kohta: lähtudes väiksest tarbimise mahust ei ole mõju oluline.

UPT liiga kõrge hinna riski maandab esmalt asjaolu, et Konkurentsiamet hinda kooskõlastades peab järgima, et see oleks jätkuvalt tasukohane ning vastuvõetav elanikele. Teisalt on eelnõusse lisatud üleminekuaeg, kus esimestel aastatel ei arvestata põhjendatud tasu sisse UPT osutaja kasumit täies lubatud ulatuses. Lisaks muutuvad kasvava hinna puhul kasutajale alternatiiviks esemete ja dokumentide saatmisel ka teised väiksemad logistikafirmad ehk UPT osutaja peab kirja ning pakihinnaga konkurentsivõimeliseks suutma pakkuda konkurentsivõimelist hinda.

Turg on avatud ja konkurendiks osutuvad ka naaberriikide ettevõtted. Liiga kõrge hinna riski realiseerumine ei ole tõenäoline.

Mõju valdkond: Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju sihtrühm: Konkurentsiamet, Maksu- ja Tolliamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Mõju kirjeldus: Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi töökoormus väheneb, kuna valdkonna eest vastutav minister ei pea enam kehtestama taskukohast tasu. Põhjendatud tasu kooskõlastab Konkurentsiamet. Eelnõu kohaselt kooskõlastab Konkurentsiamet tegelikke UPT müügihindu. Seega vastab hind rohkem tegelikele kuludele. Põhjendatud tulukuse ületamise korral on Konkurentsiametil õigus sekkuda (peatada ettekirjutusega tasu suuruse rakendamine, kui see ei vasta seadusele (näiteks kasum ületab põhjendatud tulukuse)).

ETOE asutamise regulatsiooni sätestamisega seaduses ei kasva Maksu- ja Tolliameti töökoormus, kuna ka täna saavad Eestis tegutseda ETOE-d vastavalt Ülemaailmse Postiliidu kongressi otsusele C 63/2008.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Muudatus ei too kaasa riigiasutuste töökoormuse muutumist, suureneb ainult Konkurentsiameti järelevalvepädevus. Monopoolse iseloomuga üldhuviteenuste valdkondades teostab teenuste hindade üle järelevalvet sõltumatu regulaator. Konkurentsiamet teostab teenuste hindade üle järelevalvet ka näiteks elektri, gaasi ja vee sektorites.

Muudatus 4: postiseaduses tunnistatakse kehtetuks universaalse postiteenuse osutamise kohustuse täitmise seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise regulatsioon.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Mõju sihtrühm: UPT osutaja ja rahastamiskohustusega postiteenuse osutaja

Mõju kirjeldus: UPT osutajale ja rahastamiskohustusega postiteenuse osutajatele toob muudatus kaasa haldus- ja rahalise koormuse vähenemise.

Praegu kehtiva universaalse postiteenuse makse määruse kohaselt riigisiselt ja rahvusvaheliselt lihtsaadetisena edastatavate kirisaadetiste makse määr on 8 eurosentit ning täht- ja väärtisaadetisena edastatavate kirisaadetiste makse määr on 40 eurosentit iga saadetise kohta. Maksemäärad on püsinud muutumatuna alates 2014. aastast.

Vaatamata eesmärgile hüvitada UPT osutaja ebamõistlikult koormavaid kulusid, on postiteenuse osutajatele kehtestatud UPT makse puhul tegemist koormava ning postiturul konkurentsi piirava meetmega. Kuna UPT tasude kulupõhiseks muutumine kaotab probleemi, mille kohaselt teenuse osutamisest saadav tulu ei kata kulusid, puudub edaspidi selle fondi järele vajadus ning universaalse postiteenuse osutamise kohustuse täitmisega seotud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamise regulatsioon tunnistatakse kehtetuks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus olulist positiivset mõju UPT osutaja ja rahastamiskohustusega postiteenuse osutajate rahalisele koormusele ning töökorraldusele.

Mõju valdkond: Mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju sihtrühm: Konkurentsiamet

Mõju kirjeldus: Selle regulatsiooni kehtetuks tunnistamine toob kaasa nii postiteenuse osutajate kui ka Konkurentsiameti töökoormuse vähenemise, kuna Konkurentsiamet ei pea enam haldama UPT fondi ega menetlema ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamiseks esitatud taotlusi, mille menetlemine on praktikas kujunenud vägagi ajamahukaks ja keeruliseks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus olulist mõju Konkurentsiameti töökorraldusele.

Muudatus 5: postiseaduses kaotatakse väljaspool universaalset postiteenust tegevusloa regulatsioon

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Mõju sihtrühm: rahastamiskohustusega postiteenuse osutajad

Mõju kirjeldus: Seoses rahastamiskohustusega kaotamisega on mõistlik eemaldada tegevusloa regulatsioon väljaspool universaalset postiteenust, mis vähendab postiteenuse ettevõtjate halduskoormust. Ettevõtjad, kes soovivad Eestis pakkuda ükskõik millist postiteenust, mis jääb universaalsest postiteenusest välja, saavad tegutseda samadel alustel esitades MTR teate. Ka ei pea teenuseosutajad maksma riigilõivu, mis oli taotluse läbivaatamise eest 370 eurot ning tingimuste või tüüptingimuste muutmise taotluse läbivaatamise eest 250 eurot.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Mõju postiteenuse osutajale on keskmine, kuna summad ei olnud suured ning tegevusluba tuli taotleda iga viie aasta tagant.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Mõju sihtrühm: Konkurentsiamet

Mõju kirjeldus: Tegevusloa regulatsiooni leevendamisega väheneb vähesel määral Konkurentsiameti töökoormus. Kuigi nimetatud tegevuslubasid ja nende menetlusi ei ole palju, kaob Konkurentsiametil kohustus tegevuslubasid kontrollida ja menetleda nende muudatusi olukorras, kus sarnaseid teenuseid (nt kullerpost) osutatakse ainult teavitamiskohustusega. Seeläbi saab Konkurentsiamet keskenduda enda põhimääruses välja toodud tegevusele ehk järelevalve teostamisele ameti tegevusvaldkondi reguleerivate õigusaktide nõuete täitmise üle (antud hetkel siis universaalse postiteenuse valdkonnas).

Järeldus mõju olulisuse kohta: Mõju on väikene, kuna tegevusloa taotlusi ja nendega seonduv töökoormus oli vähene.

7. Seaduse rakendamisega seotud tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõul on minimaalne mõju riigieelarve tuludele. Käibemaksuseaduse § 16 lõike 1 punkt 1 kohaselt ei maksustata universaalse postiteenuse käivet käibemaksuga, seega ei mõjuta UPT põhjendatud tasule üleminek riigieelarve tulu ega kulu. Eelnõuga kaotatakse ära tegevusloa esitamise kohustus väljaspool universaalset postiteenust, mistõttu ei tasuta edaspidi enam ka vastavaid riigilõivusid. Nimetatud riigilõivud olid vastavalt 370 eurot taotluse läbi vaatamise eest ning muutmise taotluse läbi vaatamise eest 250 eurot. Kuna tegevusloaga postiteenuse osutajaid on hetkel kaks ning väljastatud tegevusload kehtivad viis aastat, väheneb aastane

riigieelarve tulu maksimaalselt mõne saja euro ulatuses, mis oleks laekunud tegevusloa tingimuste muutmise taotluse riigilõivu tasumisest või potentsiaalsest uue tegevusloa taotluse riigilõivu tasumisest.

Mõju riigieelarve kuludele ei ole. Muudatustega ei kaasne postiteenuse osutajatele ega riigile täiendavaid kulusid.

8. Seaduse rakendusaktid

Eelnõuga tehtavate muudatuste kohaselt muudetakse nelja majandus- ja kommunikatsiooniministri määrust ning kehtestatakse kaks regionaal- ja põllumajandusministri määrust:

1) Postiseaduse § 4 lõike 13 alusel antud majandus- ja kommunikatsiooniministri 22.06.2006. a määrus nr 57 „Täht- ja väärtsaadetise universaalse postiteenusena edastamisele esitatavad nõuded“ – muudetakse määruse pealkirja ning kõiki paragrahve läbivalt (määrusest eemaldatakse väärtsaadetise eraldi postiteenuse liigina);

2) Postiseaduse § 6 lõike 5 alusel antud majandus- ja kommunikatsiooniministri 04.03.2009. a määrus nr 19 „Avaliku konkursi läbiviimise tingimused universaalse postiteenuse osutaja määramiseks“ – määruasendatakse sõnad „taskukohane tasu“ sõnadega „põhjustatud tasu“ vastavas käändes;

3) Postiseaduse § 7 lõike 7 alusel antud majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.07.2006. a määrus nr 67 „Nõuded universaalse postiteenuse osutamiseks kasutatavatele juurdepääsupunktile ja nende paiknemisele“ – muudetakse määruse § 2;

4) Postiseaduse § 40 lõike 6 alusel antud majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.03.2009. a määrus nr 20 „Universaalse postiteenuse osutaja tulu- ja kuluarvestusele esitatavad nõuded“ – määruasendatakse sõnad „taskukohane tasu“ sõnadega „põhjustatud tasu“ vastavas käändes.

5) Postiseaduse § 8 lõike 1¹, 36¹ lõike 1¹ ja § 37 lõike 1¹ alusel kehtestatakse regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Nõuded universaalse postiteenuse osutamise kohta“.

6) Postiseaduse § 39² lõike 7 alusel kehtestatakse regionaal- ja põllumajandusministri määrus universaalse postiteenuse põhjustatud tasu arvutamise täpsemateks alusteks.

Eelnõuga nähakse ette ühe Vabariigi Valitsuse määruse, ühe rahandusministri määruse ja kolme majandus- ja kommunikatsiooniministri määruse kehtetuks tunnistamine:

1) Vabariigi Valitsuse 05.03.2009. a määrus nr 46 „Universaalse postiteenuse makse määra kehtestamine“¹³ – antud määrus tunnistatakse kehtetuks käesoleva seaduse § 4 lõikes 3 sätestatud ajal;

2) majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.02.2009. a määrus nr 8 „Kasutajalt universaalse postiteenuse eest võetav taskukohane tasu“¹⁴ – antud määrus tunnistatakse kehtetuks eelnõu § 4 lõikes 2 sätestatud ajal;

3) majandus- ja kommunikatsiooniministri 04.03.2009. a määrus nr 17 „Rahastamiskohustusega postiteenuse osutaja tulu- ja kuluarvestuse andmete

¹³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/120022014005>

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122015047>

- deklareerimise nõuded¹⁵ – antud määrus tunnistatakse kehtetuks eelnõu § 4 lõikes 3 sätestatud ajal;
- 4) majandus- ja kommunikatsiooniministri 06.03.2009. a määrus nr 21 „Universaalse postiteenuse osutamise kohustuse täitmisega seotud kulude hüvitamise kord“¹⁶ – antud määrus tunnistatakse kehtetuks eelnõu § 4 lõikes 3 sätestatud juhul;
 - 5) rahandusministri 19.03.2009. a määrus nr 24 „Universaalse postiteenuse makse riigieelarvesse laekumise ja selle kasutamise kord“¹⁷ – antud määrus tunnistatakse kehtetuks eelnõu § 4 lõikes 3 sätestatud ajal;

9. Seaduse jõustumine

Seadus, välja arvatud § 1 punktid 1, 14, 20-28, 51, 53 ja 55, jõustub 2025. aasta 1. juulil. Muul ajal jõustuvate punktide kohta on antud täpsem põhjendus seletuskirja § 4 selgitustes.

10. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Konkurentsiametile, Maksu- ja Tolliametile, Eesti Meediaettevõtete Liidule, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, ASile Eesti Post, Nova Post Estonia OÜ-le ja Sotsiaalkindlustusametile.

Algatab Vabariigi Valitsus

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122010063>

¹⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13156505>

¹⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011079>